

INGENVÆ
OBSERVATIONES
APOLOGETICÆ
PHISYCO-LEGALES,
DE FOETVS ANIMATIONIS
& Natiuitatis tempore, &c,

AUTHORE D. FRANCISCO VERDE
SS. Theologiae, necnon V. I. Doctore: ac in Neapolitana
Vniuersitate sacrorum Canonum interprete.

Accessit Tractatus summè utilis de administrando Sacramento
Baptismatis Humanis foetibus abortiuis.

Per R.P. MAXIMILIANVM DEZA Congregationis
Matris Dei.

Navarins

Guerra V. I. D.

LVGDVN I,
Sumptibus LAURENTII ANISSON.

M. DC. LXIV.

CVM PRIVILEGIO.

Est Adagium apud Græcos receptum, ἢ φρονεῖν ἔλασσει, ἢ δυνάσκει δει
μείζον. Oportet, aut minùs animosum esse, aut plus ha-
bere virium. Vide Ioannis Buxtorfij, Filij, Tractatum de punctis
Hebraicis, in Præfat. pag.)()(4. a.

Ita denique agatur, vt non voluntate, sed intellectu
proficisci dissentio noscatur. Plutarchus de regendâ Reipu-
blicâ.

Arrogantia non est, vel quærere, vel asserere Veritatem.
Augustinus lib. contra Crescon. cap. 66.

Duo sunt, quæ in errore hominum difficillimè toleran-
tur: Præsumptio priùs quàm veritas pateat (vt, si quis audeat
asserere, certum esse tempus animationis foetus) &, cùm iam
patuerit (veritas) præsumptæ defensio falsitatis (vt, si quis,
postquam ratione apodicticâ & omnium Philosophorum & Theolo-
gorum auctoritate D. Franciscus Verde, esse incertum tem-
pus animationis demonstraerit, adhuc pertinax, in re
tam graui, à quâ tam multarum pendet salus aut perditio Animarum,
audeat extra chorum saltare, & hanc pernitiosam & improbabilem
opinationem, Certum est tempus animationis; ne se errasse con-
fiteatur defendere.) Idem Augustinus libr. 2. de Trinit. in
Procemio.

LECTORI.

MIRABERIS Lector, me stilo remisso has obseruationes exarasse. Coactus feci. Ne opiniones me docuisse aëreas, scopolosas, bonis moribus, ac fidei (pro quâ quæcumque dura pati, sanguinèmq; ad ultimam vsque guttam profundere paratus sum) aduersas, aliqui crederent. Illa, de quibus controversia fuit cum quibusdam ad trutinam, non tam rationis, quàm auctoritatis reuoco, vt videant in posterum vniuersi, nunquam à me prodiisse sententias, quibus negari meritò lux possit; aut quibus conueniat interdictum ignis, & aquæ.

Vt huius imaginationis præiudicium deponatur, meo Nomini, Amicis, & bono Communi satisfactorus, inuitis calamum sumo, neminem offensus; Tantum meos filios, (tales enim sunt ingenij partus) ab insultibus defensurus. Modestissima erit defensio. Nec ero alicui iniuriosus cum vtrâ iure meo. Tu deinde, ne damnes meas opiniones, antequam illas legas; Nam ego profiteor omnes, Classicorum Doctòrum calculo, esse munitas. Quòd, si aliquam consequentiam deducam, illa Logicæ debetur, quæ ex principiis admissis, eruit conclusiones. Insuper te monitum volo, quod quando consequentia est nouitatis obnoxia, ego adduco Doctores alios, aut illam, nisi suis libratam ponderibus non profero; Talis est, quam impressam dedi Neapoli anno 1661. sub auspiciis Eminentissimi Corradi, *concl. 7. ibi. Consuetudo, qua sunt diuturni mores consensu utentium approbati, si sit rationabilis, & legitime præscripta legem tollit. Non potest præscribere contra libertatem. Non inducit legem, sine voluntate utentium, & consensu circa obligationem, vt in quibusdam edutiis, quam docuit Sanchez 4. decalogi, cap. 25. n. 52. Turlench. 3. Decal. cap. 2. dno. 3. n. 4. Tambur. lib 4. Decalogi cap. 5. num. 21. Escobar part. 3. de Ieiunio cap. 3. Amadeus Guimenius ex tract. de horis canonicis prop. 2. Busembaus in medulla impres. Rom. 1658. Vasquez, Rodriq. Henriq. Sancius, Bossius, Villalobos, Filliuc. Porrella, Corsetus, Diana, Pasqualigus, & alij.*

TYPOGRAPHVS.

HAbeshic, Lector Candide, duos Tractatus de Anima-
tione Fœtûs, quorum posterior priorem asserit & con-
firmat : frustra enim R. P. Maximilianus Deza abortiuos
quoscumque baptizari præciperet, nisi hæc Positio, *Incertum
est tempus animationis*, quæ Clarissimi D. Francisci Verde est,
esset certa. Fundamentum est hoc, ex quo in Theologiâ Mo-
rali, & utroque Iure grates consequentiæ inferuntur. Quæ
ex hac inferri debeant, D. Maximilianus Deza; quæ ex
illo aut illo D. Franciscus Verde firmissimâ ratione edif-
ferit. Tuum erit Logicæ & Physicæ contra indoctos fauere;
meum autem hos & alios similes Tractatus euulgando, Ec-
clesiæ & Scholæ seruire. VALE.

A P P R O B A T I O N E S.

 O s duos Tractatus primum *de Tempore animationis & natiuitatis Fœtus*, Authore D. Francisco Verde Doctore Theologo & in vniuersitate Neapolitana sacrorum canonum Interprete. Alterum *de Baptismo ministrando humanis Fœtibus abortiuorum*, per Dominum Maximilianum Deza Congregationis Matris Dei, nos infra scripti Facultatis Parisiensis Doctores Theologi accuratè perlegimus, & ne cancellos reuisorum excedere videamur, fidem facimus nihil contra fidem & bonos mores continere, actum in maiori Carmelo nostro Lugdunensi die Augusti decima nona anno 1663.

Fr. MOLIN.

Fr. ELIAS VIAL.

L I C E N T I A O R D I N A R I I.

V isâ Doctorum approbatione duos præfatos Tractatus primum *de Tempore animationis & natiuitatis Fœtus*, Authore D. Francisco Verde Doctore Theologo, alterum *de Baptismo ministrando humanis Fœtibus abortiuorum*, per D. Maximilianum Deza typis mandari permittimus. Lugduni die eadem & anno.

DE NEVF-VILLE, Vic. Gen.

C O N S E N S V S.

T ractatum hunc inscriptum *D. Francisci Verde V. I. D. &c. Disceptationes Apologice de Tempore animationis & natiuitatis Fœtus*, &c. typis mandari & in lucem edi sumptibus LAURENTII ANISSON, Bibliopolæ Lugdunensis, Ego Regis Consiliarius & Procurator in Lugdunensi præfectura, non impedio. Lugduni die 23. Augusti 1663.

VIDA VD.

P E R M I S S V S.

V iso Procuratoris Regis consensu, hunc librum typis mandari LAURENTIO ANISSON concedimus, & ne quis ultra concessam facultatem denuò excudat prohibemus. Lugduni die 24. Augusti 1663.

DE SEVE.

INDEX

I N D E X

OBSERVATIONVM, ET CAPITVM.

Omnes numeri sunt Marginales.

TRACTATUS PRIOR, de
Fœtûs animationis & Nati-
uitatis tempore Authore eximio &
Clarissimo D. Francisco Verde à n. 1

Observatio I. *De officio Reuiso-
ris.* Est curiosa & hoc æuo, quo non
omnes Reuisores sunt docti, maxi-
mè necessaria, n. 2

Observatio II. *Simile non agit in
simile,* n. 9. [Vide n. 192.]

Observatio III. *Incertum est tem-
pus animationis,* n. 10. [Vide n. 193.]

Observatio IV. *Incertum est tem-
pus natiuitatis,* n. 31. [Vide n. 193]

APPENDICES IURIDICÆ: De
abortiuis, secto ventre extractis,
tempore illegitimo natis, & posthu-
mis, à n. 60

Appendix I. *Quid sit abortus?*
quid abortus? n. 60

Appendix II. *An abortus succe-
dat?* n. 62

Appendix III. *An natus sexto
vel octauo mense, sit propriè abor-
tus? an succedat?* n. 67

Appendix IV. *Cur octimestris
difficilius viuat, quàm septimestris?*
num. 71

Appendix V. *An octimestris suc-
cedat matri,* n. 78

Appendix VI. *An natus sexto
mense succedat, aut faciat cessare
fideicommissum* n. 81

Appendix VII. *An natiuitas il-
lius, qui decimo, undecimo, duodeci-
mo, tertio decimo, quartodecimo, & c.
mense nascitur, dicatur legitima?*
num. 86

Appendix VIII. *An natus secto
matris ventre sit abortiuus?* n. 95

Appendix IX. *An isti ad haredi-
tatem admittantur?* n. 97

Appendix X. *An legatum relic-
tum mulieri, aut nascituro, si liberos pa-
riat, corruat, si hi secto ventre ex-
trahantur?* n. 98

Appendix XI. *An, si infans tantum
caput viuus emisit, & ibi inter an-
gustias pereat, rumpat testamentum,
& reuocet donationem?* n. 102

Appendix XII. *An extractus ab
utero, reciso aliquo membro impa-
tiente extractionem, rumpat testa-
mentum, & reuocet donationem?* n. 104

Appendix XIII. *An satis sit in-
fantem viuum natum fuisse?* n. 105

Appen

Index Obseruationum, & Capitem.

Appendix XIV. *An mortuus succedat? & quanto Infans tempore debeat viuere, vt succedat, & alios excludat?* n. 108

Appendix XV. *An reuifcat testamentum & donatio, si filius statim decedat?* n. 113

Appendix XVI. *An substitutio facta sub conditione, si institutus liberos non habuerit, cesset natis & mortuis illicò liberis? & quid de fideicommissis?* n. 116

Appendix XVII. *An relictum matri, si pariat, debeat, si partus sit monstruosus?* n. 119

Appendix XVIII. *An filius natus in mense, in quo viuere non potest, si uiuat, sit legitimus successor?* num. 121

Appendix XIX. *Quis debeat probare partum esse natum in mense, in quo viuere potest?* n. 122

Appendix XX. *An quinquemestris sit legitimus?* n. 123

Appendix XXI. *Natus septimo mense ex matre qua transit ad secundas nuptias, an sit posthumus primi viri?* n. 124. §. I. *An ex pragnatiâ colligatur filiatio?* n. 126. *An ex vultus similitudine? Vnde hæc oriatur?* num. 137. *Decisio difficultatis principalis?* n. 142

Appendix XXII. *Fæmina instituta, si castè uiuat, & ei sit substitu-*

ta Ecclesia, an amittat hereditatem, si molastica fuerit n. 147

Appendix XXIII. *De gemellis in ordine ad successionem*, num. 150. §. I. *Quomodo concipiuntur gemelli*, n. 151. §. II. *Quis ex illis sit primogenitus?* n. 156. §. III. *Quid si sæcto matris ventre extrahantur?* n. 162

Obseruatio V. *Mundus innouabitur: non peribit in die ultimâ vltionis*, n. 155. [Vide n. 191.]

Obseruatio VI. *Quinam edulium delectus in vigiliis extra Quadragesimam?* n. 167. [Vide n. 186: & 187.]

TRACTATUS POSTERIOR.
De administrando Baptismo Humanis Færibus abortiuorum, Authore R. P. Maximiliano Deza.

Caput I. *Humanus fætus abortiuus, licet imperfectissimè formatus sub conditione est baptizandus*, num. 169

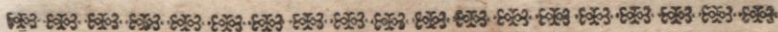
Caput II. *Consuetudo in contrarium præsertim non impedit, quin huiusmodi fætus licitè baptizentur*, num. 178

Caput III. *Si Animarum Pastores positiuo Decreto statuerunt, huiusmodi fætum baptizandum esse, nihil contra Ecclesiasticam consuetudinem innouarent*, n. 180

Vtriusque Libelli Approbatio, num. 184

TRACTATUS I.
OBSERVATIONES APOLOGETICAS,
Phyfico - Legales.
DE FOETVS ANIMATIONE
& Natiuitate complectens.

OBSERVATIO PRIMA.

De Officio Reuisoris.

VANQVAM, Excellentis prudentiæ, patientiæ, modestiæ, scientiæque sint ad publica munera seligendæ personæ. Maximoperè, hoc, cum omnigena scientia supereminenter, in librorum Reuisore, exposcit commune bonum. Diligens, & perpetuus debet esse in euoluendo monumenta Doctorum. Neminem perperam debet damnare; aut gratis carpere. Grauem enim Auctori irrogaret iniuriam. Trutina rationis debet sapientissimorum Virorum dicta expendere; & in fauorem Auctoris dubia interpretari.

Eius officium, contra fidem & bonos mores, libris (tanquam certis cancellis) clauditur, & excedendo, est Auctori iniurius; communitatem grauius læderet, vsurpando ius, quo caret. Non debet se sibi credere; nam quilibet homo est errori cognatus.

A

Si

4 Si cognoscat se errasse, humiliter à se errorem excutiat. Nam, si displiceat, quod placuit, mutata in melius sententia, illustratur, non denigratur Nomen. Multa retractarunt Doctores.

5 Sciat S. Ambrosium *lib. & cap. 1. Officiorum*, ita scribere: *Quantumlibet quisque profecerit, nemo est, qui doceri non egeat.* S. Hieronymum *de vita Clericorum ad Neposianum, Senectus atate fit doctior, usu tritior, processu temporis sapientior.* Auscultet Canum qui in *proximo ad lib. 12. de Locis*, hæc doctissima verba omnibus legenda aut etiam suspicienda reliquit. *Illos probare non soleo, ait, qui velut Sacramento rogati, vel etiam superstitione constricti, ut Fabri verbis utar, nefas ducunt à susceptâ semel persuasione discedere.* Theologo nihil est necesse in cuiusdam iurare Leges. Evoluat Gabrielem de Henao. S. I. anno 1659. impress. Salamanticæ parte 2. de *sacrificio Missæ in fine, in Clavi Magistri sententiarum, ubi num 225. sic scribit. Hinc colligitur, varietatem inter multos, novitatemque opinandi, ac cupiditatem extumulandi sententias, aliquas veteres, vel reuocandi eas è solitudine in conuenicula sapientum, non esse temerè damnandam, conficiendamque lethali, & funesto Senatusconsulto.* Et revidendus

7 Canus *supra lib 8. de Locis cap. 5. ibi. Theologos omnes admonitos esse velim, ut sepositis, non affectionum modò, sed opinionum etiam præiudiciis, de causis fidei prudenter, graviterque decernant. Non enim, si quidpiam in Scholis, horis etiam temporibus inueteravit, mox fidei dogma aestimandum est. Sunt autem nonnulli, qui per eas persuasiones, quibus à principio sunt imbuti, de rebus gravissimis sententiam ferunt, temeritate quadam, sine iudicio, repentino quasi vento inclinati. Hi autem in eo primùm errant; quod Schola opiniones à certis constantibus decretis non separant. Deinde errant in eo, quod duo rerum genera confundunt. Vnum quidem earum quæ ad Religionem attinent: Earum alterum, quæ hanc ne attingunt quidem. At, si Sanctorum veterum consensus, ut libro superiore definitum est, non in omnibus legis questionibus, sequenda nobis & tenenda est; sed solum in fidei regulâ, nec quævis illorum, etiam in re gravi, communis opinio, fideles astringit;*

seci

sed firmum constansque iudicium. Hæc cordatissimè Canus. Consentitque. De Henao *suprà*, num. 125.

Si hoc Doctissimi Cani documentum præ oculis habebunt, cessabunt iurgia, abstinebitur à censuris, & confligetur in Gymnasiis sine dolore. Præcipuè obseruationes controuertendæ quatuor sunt. Primò, *Simile non agit in simile*. Secundò, *Incertum est tempus Animationis*. Tertio, *Incertum est tempus eiusdem Natiuitatis*. Quarto, *Mundus innouabitur, non peribit in die ultima ultionis*. Singulas Propositiones esse moraliter euidentes affirmamus.

OBSERVATIO II.

Simile non agit in Simile.

TA omnes Famigeratissimæ Scholæ. D. Thomas, Scotus, Ochamus, Beccanus, aliorumque selectissimæ phalanges.

9

Hoc est veluti primum principium in Philosophia vt loquitur Suarez tom. 1. *Metaphysices disp. 18. sect. 9. n. 7.*

Expressius id docuit Aristoteles *lib. 1. de generatione cap. 7. text. 46. & text. 48. lib. 1. Physic. cap. 9. & lib. 7. text. 35. lib. 3. & 8. in principio*. Ratio autem est; quia nemo producit, quod productum inuenit. Experientia est, quia ignis non producit ignem in igne, sed ignem in ligno. Vide *Obseru. 4. Appen. 23. num. 107.*

OBSERVATIO III.

Incertum est tempus Animationis.

DE MONSTRATUR à ratione, & ab auctoritate. Incipiamus à ratione. Illud, quod euidenter, vel per fidem

10

fidem Diuinam non constat, est incertum. Sed tempus animationis prolis euidenter, vel per fidem Diuinam non constat, ergo est incertum. Consequentia est legitima. Maior probatur; Quia non assignatur articulus fidei, nec demonstratio scientifica de tempore animationis. Nisi aduersariis hoc reuelatum sit, quod non admittimus, nisi Ecclesia Romana determinet.

11 Secunda ratio est, quia incertum est, an Anima sibi organizet materiam, an in organizatam introducatur: neutrum enim Fides aut ratio manifesta definit: & vtrumque habet clarissimos & doctissimos propugnatores. Cæterum, si dicatur Anima rationalis non aduenire, nisi corpore organizato, & disposito completè, cum non eodem tempore corpus deorganizari possit in omnibus; Anima non potest eodem tempore aduenire ad informandum corpus. Minor probatur, quia non est eadem virtus organizatiua, sicuti nec eadem complexio in omnibus fœminis [Vide Exod. 2 .]

32 Ab auctoritate. Quia illud, de quo Doctores maximi nominis dubitant, est dubium; sed de tempore animationis Auctores maximi nominis dubitant, ergo est Dubium. Minor probatur, quia aliqui volunt animari die 3. Alij die 30. alij 35. alij 40. alij 42. alij 45. alij 60. alij 70. vel 80. & quod mirabilius videri poterit, alij in ipsomet partu. Vnde nemo potest negare incertum esse tempus animationis. Nam nemo allegat certas rationes, sed tantùm probabiles aut veriùs dubias: & qui hoc negat, non distinguit scientiam, cui certitudo conuenit ab opinione: nec inter libros Priorum & Posteriorum.

13 Auctores sunt multi. Zacchias tom. 2. 99 med. leg. libr. 9. tit. 1. quest. ult. num 99. putat in primo conceptionis momento Animam rationalem creari & infundi à Deo, vbi à num. 114. respondet ad Canones & Iura. & primo ad Text. Exodi c. 21. num. 12. vbi distinguitur fœtus animatus ab inanimato secundum versionem septuaginta. quod illa fuerit gratis facta, cum in vulgatâ ita non sit. [N.B.]

14 Similiter ad Text. in l. si quis aliquid § qui abortionis ff. de penis, quod ibi non fiat mentio de fœtu

Secundò respondet; Canones & leges sequutos placita sapientum

piantum Philosophorum, sicuti aliàs faciunt de iis, quæ ad alios Professores pertinent; & secundum illa determinarunt pœnas; ita vt mitior sit ante 40. dies, quàm post, quia maior iniuria infertur post 40. dies, quàm ante: sicuti, magis delinquit & iniuriam facit, adultam quàm tenellam succidens arborem.

Cur autem Leuitici cap. 12. num. 4. quadraginta dies fuerint expectandi post partum pro tempore purificationis? Et licet Cyrillus, Maldonatus, *suprà*. Consentiuntque Conimbricenses *de Anima cap. 1. quest. 4. art. 2.* id referant ad tempus, quo in vtero corpus affingitur; Tamen Cornelius à Lapide in dictum locum Leuit. num. 4. dissentit, & amplectitur nostram sententiam, ex eo quia Læuius Semnius *lib. de occultis nature cap. 11.* doceat, maris formationem absolui aliquando die 30. aliquando 40. quodòque 35. nunc 45. Et in fœmina 35. die, & quodòque 40. 45. & 50.

15

Vnde Cornelius, ait in dictum locum Leuit. spectari secundum aliquos, non animationis, sed tempus motus, quo se fœtus in vtero prodit. Ex Arist. 7. *de hist. animal. cap. 3.* Et consentit Zacchias *suprà, num. 19.* Licet ipse Cornelius dicat, ex libero Dei iubentis beneplacito, Leuit. legem sancitam.

Idem Zacchias *tom. 1. quest. Medico Legalium lib. 1. tit. 2. quest. 9. num. 20.* asserit de tempore animationis esse toto Cœlo inter se dissidentes opiniones, & citat Hypocr. Arist. Et Mercur. docet septimo die aduenire animam.

Paulus *in l. suum heredem num. 2. ff. de acquirenda hereditate*, quem sequitur Cancheran *dec. pedem. 59. num. 3.* volunt masculum & fœminam 40. die animari.

16

Alij volunt animari non ante tertium quartumque mensem, quo tempore consummata sunt atque absoluta, Cor. Cerebrum, lecur. Ita Ocha dictus Angelicus. Fernelius & Amatus Lusitanus, infra in sequentibus citandi, quod non sequendum.

17

Andreas Laurentius 8. *Anatomes quest. 19.* dicit, solum Deum infundentem animam, certò scire, quo die infundatur, quæ verba reponit & propugnat P. Petrus Hurtadus: Et tamen meus cæteroquin Amicissimus, non dicam aduersarius, ait,

18

certum esse animationis tempus. Et non timet se inurendum aliqua notâ, dum contra omnes, in re, quæ neque ad ipsum spectat, insurgit.

19

Arriaga *disp. 1. de generat. sect. 6. in fine*, ait. [Fusissimè hic de partibus, quæ primò formantur in generatione humanâ, tractari solet; Item de numero dierum, quibus disponitur materia ad animam rationalem. Sed quia in istis omnibus ferè nihil, nisi diuinando, dici potest, nec ratione naturali, aut experienciâ certâ aliquid euinci potest; idè eis omnibus superfedebò.] En acurissimus hic Auctor ad literam, nostram sententiam docet. Et tamen hac nostrâ tempestate inuenitur, qui hanc sententiam reprober, & suam diuinationem certitudinem appeller.

20

Suarez *de Religione tom. 1. lib. 2. cap. 11. num. 11.* sic scribit. Ferè tam incertum est punctum Natiuitatis, sicut & conceptionis; quamuis confuso modo magis constare possit de tempore, die & horâ natiuitatis, quàm conceptionis.]

Sanchez *tom. 1. Decalogi lib. 2. cap. 38. num. 29.* Loquens de puncto animationis foetus in vtero scribit. [Hoc autem punctum est scitu impossibile.] Laus nunc Deo. Habemus nos; qui cognoscat, quod alij omnes dicunt impossibile, vt cognoscatur, ita vt tanquam Deus, aliis impossibilia, ei solùm sint possibilia.

Farinacius. [Quando verò foetus in vtero dicatur animatus, vel inanimatus diuersæ fuerunt Doctorum sententiæ. Alij enim dixerunt animatum dici foetum, post 40. dies, alij post 30. Alij 35. alij etiam post sexaginta, alij post 80. Alij demum, hoc naturalibus Philosophis dicendum reliquerunt, prout has & alias Doctorum opiniones videre poteris apud Gloss. in *l. Diuus, verb. exilium*, & ibi Alber. in primis verbis Bart. Angel. & alios, *ff. de extraordinariis criminibus*. Alber. in *l. si mulierem*, in principio, & ibi etiam Marsil: *num. 2. ff. ad l. Corneliam de Sicar.* Alber. in parte 3. *stat. quest. 59. num. 8. & 9.* Iacob. Butrius in *l. si quis necandi*, & ibi etiam Alberic. & Salic. *C. ad l. Cornel. de Sicar.* Felin. Anan. & alios, in *cap. si aliquis, extra de homicidio*, Iacob. Boulen. in *repet. l. capitalium, S. famosos, num. 205. ff. de pœnis*. Ghirland. in *tractat. de Sortileg.*

Sortileg. quest. 13. vbi latè Iodoc. in practica criminali, causa 74. rubr. de homicid. per venen. num. 15. Anton. Gomez de delict. cap. 3. in rubrica de homicid. post num. 35. vers. & talis anima rationalis. Pet. à Plach. in epit. delicto lib. 1. cap. 9. n. 7. & 8. decis. pedem. 60. num. 4 Menoch. de arbitr. qq. lib. 2. casu 357. num. 3 Decian. in tract. crim. lib. 9. cap. 8. num. 13. Thesaurus dec. pedem. 12. sub num. 11. Viuius decis. 83. num. 1. & sequent. vbi bene Ioan. Harpprechti in §. item lex Cornelia de sicar. num. 20. & pluribus sequentibus Init. de publicis Iudic. vbi præcipuè disputat. An Fœtus statim atque in vtero cum semine conceptus est dicatur Animatus Iacob. Ayer. in tract. de homicid. in præfat. rubr. de triplici genere homicidij, num. 108. ad l. vt vim, ff. de Inst. & Iure, vbi refert quatuor opiniones. Iacob Graffius dec. 93. n. 3. lib. 2.

Et inter Doctorum tot dissentiones communiter approbata videtur sententia Gloss. in d. l. Diuus, ff. de extraordinariis crimin. quod videlicet post 40. dies fœtus dicatur animatus, prout testantur Iodoch. Ghirlan. Pet. à Plach. Dec. Ant. Gomez, & Viu. in locis præallegatis.

Sic in fœmineo fœtu, quando anima dicatur infusa Doctores non fixerunt pedes. Alij enim dixerunt post 40. dies, alij post 60. alij post 80. & alij post 90. & alij aliter existimarunt, & videre est apud Ang. in d. l. Diuus, ff. de extraord. crimin. Felinum in cap. si aliquis in fine extra de homicid. & ibi etiam Anan. post num. 1. versic. Angel. verò Alberic. in 3. parte statu, quest. 59. num. 8. & num. 9. vers. quadam Glos. pract. Montel. parte 4. num. 666. fol. 238. Petr. à Plach. in epit. delict. lib. 1. cap. 9. num. 7. & sequent. Thesaur. dec. pedem. 12. sub num. 12. Ant. Gomez de delict. cap. 3. in rubrica de homicid. post n. 232. vers. Et talis Anima, vbi de communi Iacob. Ayer. in tract. de homicid. in præfat. rubr. de triplici genere homicidij n. 108. versic. Alij putant ad l. ait vim, ff. de Iustitia & Iure. Iacob. de Graffius decis. 61. n. 31. lib. 2.

Et quod in fœmineo fœtu infundatur anima post dies 60. iuxta opinionem Glos. in cap. in summa d. 5. videtur magis communiter receptum, testib. Pet. à Plach. vbi supra, d. cap. 9. num. 8. & cap. 26. num. 8. vers. Etenim fœtus dicitur animatus,

fol.

21

22

23

fol. mihi 441. Viu. d. dec. 82. sub num. 1. & seq. Et si Ant. Gom. in loco præcitato testatur de Communi post 90. dies.

Sic Farinacius tom. 4. de homicid. quaest. 122. part. 6. à n. 139. vbi non aliud, quàm incertitudinem inspicias, Doctorumque varietates.

24

Lessius lib. 2. cap. 9. dub. 10. num. 65. sic ait. [Petes, quando Proles animatur Anima rationali. Resp. Couar. putat, mares animari die 40. à conceptu; fœminas 80. & ira communiter sentire Doctores. Sed nulla videtur ratio, cur tanta sit discrepantia inter marem, & fœminam. Itaque verius est vtrumque fœtum animari simul atque fuerit formatus. Nam, Exodi 21. iuxta versionem 70. dicitur: *Qui percusserit mulierem pregnantem, & illa abortum fecerit, si fœtus erat formatus: dabit animam pro animâ: si nondum erat formatus, mulctabitur pecunia*, vbi apertè insinuat fœtum habere animam simul ac formatus fuerit. Idem docent Medici. Quoto autem die formatio absoluat, docet Leuinus Lænnius cap. 11. citans Hyppocr. l. de naturâ fœtus, maris formationem absolui aliquando die 30. aliquando 35. aliquando 45. nunc 50. Verùm Hyppocr. id non docet; nam lib. de natura fœtus, n. 10. dicit masculum, vt longissimè 30. diebus formari fœminæ, vt longissimè 42. diebus. Idque duobus locis eodem lib. repetit, & probat ex purgatione, quæ post masculi partum, durat diebus 30. post fœminæ 42. vt diutissimè.] Hucusque Lessius. Idem, ex Hyppocrate, veluti eisdem verbis, docet Mazzuucellus de casibus reseruat. disp. 2. cap. 3. diffic. 1. n. 20.

25

Fienus libr. de vi formatrice fœtus, edito anno 1620. q. 8. concl. 11. ait tertio die à conceptione feminis ab Animâ rationali informari fœtum.

Aristot. lib. 7. de Animal. cap. 3. Plinius lib. 7. cap. 6. Layman lib. 3. tract. 3. cap. 4. num. 3. & alij putant, mares animari die 40. mulieres 80. & quandoque 90. consentit Diana, part. 7. tr. 5. resol. 6. Riccius in praxi resol. 69. num. 1. Menoch. de arbitr. lib. 2. centuria 4. casu 356. num. 2. Closs. in Clement. unica de summa Trinit. Cyrillus lib. 5. de adorat. Maldonatus Luca 2. num. 22. Conimbr. de Anima, qui tamen asserunt discordare Doctores.

Decisio

Decifio Pedemontana 59. num. 4. die 14. à conceptione formari autumat. Vbi ergo certitudo inter tot diuerfas, & inter fe oppositas fententias?

26

Nostræ fententiæ eft etiam Caramuël. *Theol. fundam. à n. 1611. & 1627. §. Hinc venio.*

Victus ratiocinio Antagonifta noster dixit, hinc fequi, tempus irregularitatis eſſe incertum. Sed tanto Viro indigna fuga. Si vides, quòd hæc conclusio fequitur ex claris præmiſſis. Quare formidas? Si confequentia claudicat, quare inferſ?

27

Sed propiùs inſto, & peto assignari Canonem, in quo fit taxatum animationis tempus. Si non habes (vt reuera non eſt) cur me retardas. Et, ſi assignare te putas; ergo ex meâ fententiâ non fequitur incertum eſſe tempus irregularitatis; cum, à Iure, iam fit præfixum.

Nec dicas, quòd procurans abortum ſemper eſſet in dubio de homicidio, & ſic irregularis, iuxta *Text. in cap. ad Audientiam, & cap. ſignificasti de homicid.* nam quidquid ſit de intellectu d. Text. de quo ego alibi: tamen ibi tantùm aſſeritur eſſe irregularem, quando conſtat occiſum eſſe hominem viuum, & dubitatur de occiſore: quod cum pœnale, non extendendum ad caſum noſtrum omninò diuerſum, in quo de homicidio non conſtat. Et, cum animatio ſit facti, quod in dubio non præſumitur, confequenter puto, nunquam in re noſtrâ præſumendum homicidium, nec irregularem, quouſque certum ſit foetum animatum. Vide *infra obſeru. 4. append. 52. num.*

28

Et, in dubio de abortu, non eſſe quem irregularem, docet Mechadus *tom. 1. lib. 2. part. 3. doc. 10. num. 3.* Theſaurus *part. 1. cap. 16.* Moura Præpoſ. & alij apud Dianam *part. 4. tractat. 2. reſol. 16.* & dicta Iura 22. loquuntur, non quando eſt tantùm dubium, ſed quando eſt præſumptio contra vulnerantes; nam ſic proceditur ad pœnas, poſtquam conſtat de corpore delicti, *l. primo §. item illud ſciendum, ff. ad ſillan. Oſaft. dec. ped. 42.* Menoeh. *de arbitr. caſu 452. num. 20.* Quaranta *v. abortus, §. nota per hanc.* Vide *obſer. 4. num. 1; 6.*

Ad rem, audias nunc, &, ſi oblitus, ad memoriam reuoca? Vnum in Iure certum, ſcilicet irregularitatem incurri, quotieſcumque procuratur abortus foetus animati, *cap. ſicut, ibi,*

29

si nondum erat vivificatus conceptus, ministrare poterit, alioquin debet ab Altaris officio abstinere, 20. de homicid. cap. quod verò, cap. Moyses 32. quest. 2. Felinus in cap. sicut, num. 2. de homicid. Glos. in cap. si quis. v. Sed non est irregularis de homicidio.

Certum ergo solùm est, irregularitatem contrahi ab illo, qui in effectu procurat abortum foetus animati.

Cæterùm nullus est Auctor, qui sentiat pro tali tempore tantùm contrahi irregularitatem; sed hoc relictum est probabilitatibus Doctorum, & Diana ait, se, ne ingerat scrupulos, dicere, contrahi per abortum post 40.

30

Expende igitur omnia ista diligenter, & disces; an hæc mea sententia sit absona, temeraria, & in animarum laqueum: cui, sicut & sequenti, nomen dant in studio Regio Neapolitano Doctissimi Viri, à me de hac re consulti. Pignatarus, Thomas Cornelius, cum Corbiferio, Bagatto, Vicellione, &c.

Ex dictis constat, obstetrices semper teneri baptizare infantem abortivum, cum possit esse animatus; sed quando de animatione dubitant, sub conditione; quia prodesse, non obesse hoc potest.

OBSERVATIO IV.

Tempus Natiuitatis incertum.

31

PATET experientiâ: nam dantur septimestres, & in Regno viuunt. Octimestres, & viuunt in Hispaniâ. Alij regulariter nono mense nascuntur. Et Salomon decimo mense natus fuit. *Sapientia 7. in principio, ibi. Decem mensium coagulatus sum in sanguine.* Alij sunt nati mense vndecimo, & experientiâ duce, Alij mense quarto decimo.

Auctores pro hac sententia sunt ferè omnes Medici. Hippocr. Galen. Sanctorel. & alij, quorum do Auctoritates infra.

32

Ratio id probat, quia non nascitur, nisi sit perfectè organizatus. Quæ deorganizatio non potest fieri eodem tempore,

cum non sint eiusdem complexionis omnes Matres. Accipe nunc Auctores, vt definas amplius mirari, quando aliqua profeto.

Paulus Zacchias Protomedicus Status Ecclesiastici. *Quaestionum Medico-Legalium tom. 1. editione Lugdunensi anno 1661. lib. 1. tit. 1. quest. 1. num. 1.* sic scribit. [Inualuit apud cunctos, non doctos solum, sed etiam viles tonsores, huiusmodi opinio; quod homo, non vt cetera animalia, praefixum quemdam terminum nascendi à natura habeat; sed varium ac multiplicem, ita vt & septimo, & octauo, & nono, & decimo & vndecimo mense oriatur.] Et n. 5. sic ait. [Iam ergo ea conclusio omnibus vndequaq; acceptissima, ab omnibus quasi pro indemonstrabili, & axiomate quodam habetur, & à quibuscumque doctis Viris, ad suas assertiones roborandas, ad problemata enodanda, ad dubitationes declarandas, pro fundamento reali id praecipue considerationis adducitur; & ne omnium nomina hic congeram, satis sit recentiores aliquos adduxisse. Amat. Lusit. centur. 1. curat. 27. Iouert. lib. 3. error. popul. cap. 2. Mercurial. de morb. Mul. lib. 2. cap. 1. in principio. Andreas Laurent. Anotom. lib. 8. cap. 30. Mercur. in lib. della Commare, lib. 1. cap. 70. Codronc. in method. restif. cap. 14. Roderic. in canstr. de nat. mul. lib. 4. cap. 1. plenissime Nancel. in Analog. Microc. ad Macro. lib. 7. p. 4. Sed omnium praedictorum luculentissime eam sententiam exposuit, & tuetur Horat. Augen. in lib. ad hanc ipsam rem dicato: nimirum quod homini non sit certum nascendi tempus.]

Pro Iureconsultis satis sit auctoritas Rotæ in Auximana alimentorum 1. Iunij 1620. coram Pirouano num. 7. Hi omnes inquam, cum aliis pene infinitis quos nominare non interest, & eam conclusionem firmant, & plures rationes in eius factorem adducunt. Pro diuersitate enim temperamentorum, diuersa sunt nascendi tempora. Nam calidi citius perficiuntur quam frigidi. Hinc masculi, quia foeminis calidiores, citius nascuntur. Gloss. in l. idem erit, ff. de statu hominum. Augen. lib. 1. de partu hom.

Eiusdem opinionis est Arist. lib. 4. de gener. animal. cap. 7. & Problem. sect. 30. Auer. Paraph. 4. de gener. animal. cap. 7.

Et docuit, diuino beneficio, omnium Magister Hypp. *de dietæ in principio.*

38 Et vt euentiffimè expendas rem omninò esse in Ancipiti. Nascitur homo vitalis 5. mense Torreblanca *lib. 2. Dæmonol. cap. 43. num. 16. Vallesi 2. Epid. 3. com. 25. & S. Crux.*

39 Natum 3. & 4. mense vt legitimum ad successiones admittit Concenat. *singul. 94. num. 4. lib. 2. Et Esdræ 4. cap. 6. num. 25. Ibi, Parient infantes trium aut quatuor mensium.*

40 Partum quinque & sex mensium viuere, & aliquos ad adultam ætatem peruenire docet Sanchez *lib. 4. obseru. var. tit. de partu.* Augenius *lib. 1. de partu hom.* Valles *de sacrâ Philosophiâ c. 18.* Auicena. *lib. 1. de Animâ cap. vlt. Cardanus Contrad. Med. lib. 1. tract. 3. contrad. 8.*

41 Scio tamen Hyppoc. *lib. de car. & sept. par.* Arist. *lib. 7. de hist. animal. cap. 7.* Plinium *historia nat. lib. 7. cap. 5.* Paulum *in l. Vxor. abortu, num. 3. ff. de hered. posth. inst.* Cagnolum, & alios velle neminem esse legitimum, aut viuere posse ante mensem septimum, ita vt sit ita ac non natus; quia fuisse non dicitur, qui parum stetit. *Gloss. in cap. nam & ego, de verb. signif.* Et non nasci, aut natum mori paria sunt, *S. dubitatum.*

42 *Autent. de incestu nuptiis.* Et qui viuere non potest, est, ac mortuus. *Afflic. dec. 2. 36. num. 4.* Afferunt tamen septimo mense perfectum esse, *l. septimo mense, ff. de statu hom.* Hypp. *lib. de carnibus num. 22.* Calamant. *in lib. 2. Galeni de dieb. decret.*

43 Fidel. tamen, *lib. 3. de relat. med. cap. 4.* Zacchias *suprà, n. 2. quæst. 3. num. 7.* Volunt fœtum octimestrem nasci præternaturaliter. Vt vel hinc videas in hac re solum certam incertitudinem.

44 Octauo mense partum viuere non posse voluit Hypp. *lib. de carnibus in fine, & lib. de octim. part. in principio.* Arist. *7. de hist. animal. cap. 4.* Plinius *lib. 7. histor. cap. 7.* Auicenna, Alciatus, Tiraquellus, Afflic. & alij. Sed magis vitalem octimestrem, quàm septimestrem, voluit Cardanus, quem sequitur Zacch. *q. 4. n. 38.* putans aliquando viuere licet difficiliùs, quam septimestrem, quia cum grandior diuturniùs cum morbis luctatur, & à posteriori maiori angitur afflictione, dum non resistit, sed projicitur. Et Santarellus noster *lib. 5. de san-*

nat. cap. 16. refert, cuiusdam insignis foeminae partus omnes octimestres vitales fuisse.

Nono mense, vt plurimum nascuntur secundum Arist. *suprà*, facit Efdrae 4. *cap. 5. num. 40.* Ibi, *Si quando impleuit nonem menses.* Et *cap. vlt. Cum parit in nono mense filium suum.* Et Sapientiae 7. assignatur etiam decimus mensis. Plato 5. *de Republ.* vult, vt plurimum nasci decimo mense, consentit Arist. *suprà*, Zacchias *suprà*, *quest. 5. num. 20.* post Cardanum, Tiraquellum, & alios, qui ex computo ab 8 Kal. Aprilis ad 8 Kal. Ianuarij, & à 6. Idus Decembris ad 8. Idus Octobris qui sunt dies 275. & 276. Afferit Christum natum decimo mense, sicut etiam natus fuit Salomon, Hercules, Cæsar Augustus. Suetonius *in eius vita cap. 94* & decimum mensem esse legitimum nascendi tempus, est Text. *in l. Gallus*, vbi Bart. *num. 12.* Alex. *num. 2. l. ff. de liberis*, & *posth.* Paulus *in l. fin. num. 2. C. de posth. hered. inst.* Cagnolus *suprà num. 282. in l. 1. ff. si certum petatur.* V. Text. *in §. vnum siquidem V. mulier, Auten. de restit. & ea que par.* Et Virgilius inquit.

Matri, longa decem, tulerunt fastidia, menses.

Auicenna 21. 3. dixit, *decimestrem, undecimestrem, duodecimestrem, tredecimestrem, quatuordecimestrem omnes viuere.* Plinius quoque decimi tertij mensis tradit exemplum *lib. 7. nat. hist. cap. 5.* in hæc verba. *Massurius Auctor est L. Papirium Pratorem secundo hærede lege agente bonorum possessionem contra eum dedisse; cum mater partum se tredecim mensibus tulisse diceret, quando nullum certum tempus pariendi statutum videatur.* Quod exemplum verum & possibile approbare dignoscitur Augustinus Sueffenus *cap. 4. lib. 7. de Hist. animal.* Et Adrianus Imperator (vt est apud Aulum Gellium *lib. 3. noctium atticarum cap. 16.*) decretum tulit, in quo, veterum Philosophorum & Medicorum sententiis innixus, undecimum partum legitimum, ac legalem esse testatur. Mulieremque honestam Romæ, quæ undecimo mense post mortem viri, filium peperit, infamiâ liberauit, hæreditate filio permiffa.

Arist. 11. *sect. prolem. 42.* hæc habet. [Et cum cætera animalia omnia singulari ac simplici modo, partum suum perficiant, (vnum enim pariendi tempus constitutum omnibus est)

54 homini vni multiplex datum; nam & septimo & octavo & nono parere potest, & quod plurimum est, decimo nonnullæ, etiam vndecimo tangunt.]

Si mea sententia est tot virorum doctrina præstantissimorum, ne quæso me perturbes.

55 Rota Romana in vna Auximana Alimentorum i. Iunij 1620. coram Pirouano, num. 10. ibi, homini non sit præstitum certum tempus pariendi, quod non improbant supradicti auctores, & num. 21. v. si verò de tempore.

56 Guilielmus Harueus. *De generatione animalium cap. de partu, S. tempora*, sic scribit. [Tempora ferendi vteri ab Aristotele *de gen. anim. lib. 4. cap. 4. & ult.* varia censentur. Certa (inquit) cuique, & animalium sunt magna quidem ex parte pro vitæ spatio; Viuaciorum enim generationes diuturniores esse necesse est Homini soli tempus ferendi vteri enorme est. Cæteris enim vnum est tempus. Homini verò plura sunt. Quippe & septimo mense & decimo nascitur, atque etiam inter septimum & decimum positus: qui enim mense octavo nascuntur; etsi minus, tamen viuere possunt.] Hæc ex Arist. ad verbum Harueus.

58 Et S. Franciscus Valesius, subdit. [Valesius quinquemestrem puellam refert suo tempore duodecimum ætatis annum ingressam fuisse. Adrianus Spigelius *in Epistolâ de incerto tempore partus*, Tabellarij cuiusdam meminit, qui, vrbis Medio-burgensis testimonio publico omnibus commonstrabat; se sexti mensis initio editum.] Et deinde subdit. [Fuit profectò non ita pridem apud nos mulier, quæ foetum in vtero sexdecim amplius mensibus gessit, eumque ultra decem menses (pluribus eius rei consciis) huc illuc, variè sese commouentem sensit, tandemque virum peperit.]

59 Et relictis aliis Doctoribus, quorum nostra ætas est feracissima, pro coronide audias D. Ambrosium *lib. 5. Hexameron cap. 10.* aientem. *Omnes Animantes præscripta habent pariendi tempora; Homo solus indiscreta atque confusa.*

Quid ergo ad hæc? Quid: ex abditissimo arcano suæ aded altissimæ, vt prorsus omnibus aliis sit inuisibilis sapientia? Flammas fortè deuouenda curabit, aut perpetuis tenebris sepelienda

pelenda tantorum virorum monumenta? sed istis superse-
dendum, & ad Iuristas dirigatur vtilius sermo.

APPENDICES IURIDICÆ.
DE POSTHVMIS STATIS
à natura, in regularibus temporibus,
aut lecto ventre natis.

APPENDIX I.

Quisnam sit abortus?

EXCLVDITVR abortus à successione, *l. uxoris ab-
ortu, C. de posth. hered. inst.* Hinc Iuristis gratum
erit, in tantâ rerum incertitudine, indagare, quis di-
catur abortus, vt cognoscatur, quando excludatur à succe-
ssione. Ante animationem abortus, post abortus est. Sanchi,
Calepinus, & alij dicitur à ly *Ab, & ortus*, quasi non, aut fru-
stra, ortus, sicut absens, est non præsens. Abortus est quili-
bet natus extra ordinarium tempus, licet per horam. *Trotula
de pass. mul. cap. 38.*

Propriè abortus est eiectus, vel mortuus, vel impotens om-
ninò ad viuendum. *Nicolaus Flor. ser. 6. de membr. generat.
tractat. 3. cap. 16. de abortu. Zacch. tom. 1. qq. Med- Legal.
lib. 1. tit. 2. quest. 10.*

60

61

APPENDIX II.

An abortus succedat?

- 62 **Q**ui natura vitalis, indistinctè est successionis capax. *Peregrin. de Fideicommiss. artic. 43. num. 30. verbo. Et nominissime.*
- 63 Si abortus largè sumatur succedit, *l. quod dicitur, ff. de lib. & posth. vbi, natus sexto ventre succedit.* Si abortus propriè sumatur, non succedit. *l. Vxoris abortu, C. de posth. hered. inst.*
- 64 Quia pro non nato habetur, qui statim decessit, & de momento temporis non curatur, *l. si quis ita legauerit, ff. de cond. & demonst. l. Prasens, ff. de proc. Cap. sicut tibi de consecr. dist. 5. Bald. in l. si Pater, §. ult. C. de inst. & subst. Ioan. Andreas in cap. ex parte de Cler. non residentibus; Vbi. Non sufficit ad euitandam pœnam, aut contumaciam, venire & statim abire, Angel. consil. 270. ibi. Nec dicitur venisse, qui statim abiit. Ita, cap. I. de Iudiciis, l. ex factò, ff. de hered. inst. l. seruis urbanis, ff. de leg. 3. potest addi illud, *Iob cap. 10. Fuissem quasi non essem, de utero translatus ad tumulum.**
- 66 Abortus ergo non succedit aut Matri aut Patri; nec mirum; nam lex, quæ naturam imitatur, non fauet illis, quos natura reijcit, *§. Minorem inst. de adoptionibus,*

APPENDIX III.

An natus sexto vel octauo mense sit propriè abortus aut succedat?

- 67 **A**ffirmant Afflic. *dec. 236.* Franciscus Guerra *consil. decisio suo num. 84. & 92.* Curtius *consil. 326.* Menoch. *de arbitr. lib. 2. casu 89. num. 39.* Mantica *de coniecturis lib. 11. tit. 6. num. 10.* Clarus *§. Testamentum quest. 45. n. 3.* Socinus Senior.

in l. cum Auus, ff. de cond. & demonst. Alex, & Iason in l. quod dicitur, ff. de lib. & posth. Grammatic. consil. 154. ciuili. Crauetta consil. 210. num. 5. Soccinus Iunior consil. 35. n. 12. vol. 2. Decius in l. Posthumus col. 3. C. de boni poss. contra Tabulas Arist. 7. de histor. animal. cap. 3. Auuic. 21. 3. tract. 2. cap. 1. Cælius lib. 22. lect. antiq. cap. 18. Plutarchus lib. 1. de plac. phil. cap. 18.

Sed negant Baldus consil. 407. in fine, & consil. 100. lib. 3. & 128. Corneus in l. quod certatum, C. de posth. hered. inst. Decius consil. 623. num. 3 vbi, hanc opinionem dixit veriore de partu octimestri, contra Paulum de Castro: Et de sexto & octauo mense. Cepolla consil. 50. ciuili. Parisius 146. vol. 4. Boërius dec. 220. Felyn. in cap. sicut ex tuarum in fide de homic. Roland. consil. 56. num. 11. lib. 3. Burfat. consil. 63. num. 19. Sforzia Odo, & alij, quos citat & sequitur Peregr. de fideicom. art. 43. num. 29. Angelus in d. l. quod dicitur, Corneus in l. pen. C. de hered. posth. inst.

68

Quæ opinio nobis placet, maximè de partu octimestri; quia, vt supra dictum est, isti sunt magis vitales, quàm septimestres. Sed septimestres non sunt abortiui, l. septimo mense, ff. de statu hominum; ergo nec octimestres. Et istos vitales esse, docet experientia. Auctore Plinio lib. 7. nat. hist. cap. 5. vbi testatur, in Italiâ viuere. Et hodie Neapoli viuunt, me teste, atque vixerunt, docente Sanctarello. Vnde negauit istos abortiuos esse, Zacchia supra q. 10. num. 16. Card. Contrad. medic. lib. 1. contrad. 8. tract. 3. in fine. Augen. de part. hum. lib. 2. cap. 16. And. Laur. Anotom. lib. 8. quest. 26. & 30. Bonauentura lib. 1. & 2. de octim. par. Probus & Diocles apud Tiraquel. num. 210. Ratio etiam id suadet; Quia quanto magis accedit ad tempus natiuitati debitum, eò magis partus est perfectus. At magis accedit octimestris, quàm septimestris. Ergo. Octimestres, ergo foederatos cum vita, nec semper infortunatos, aut minimè perennaturos, pertendit ratio. Et ita post Turaminum in Epist. Academ. ad successionem octimestres admittit doctissimus Cusanus. Vide Menoch. lib. 4. præs. 89. num. 111. vbi alios citat in fine.

69

70

APPENDIX IV.

*Quâ ex causâ Octimestris difficilîus uiuat
quàm Septimestris?*

- 71 **C**ONducit præfens discussio ad cognoscendum, an sit ex se
uiuere potens uiuens octimestris. Hinc, non est extra
institutum hoc indicare suriosis. Zacchia id refundit in maiori
quantitate molis, quæ difficilîus nascitur in octimestri; &
consequenter, plures experta angustias & passiones in natiui-
tate, succumbit. Quod mihi non placet; Quia, si magis pa-
72 ritur quàm septimestris, est etiam septimestri robustior. Fa-
teor, mortem tribui posse morbificis qualitatibus, quæ à po-
steriori cognoscuntur, in octimestri plures esse, quàm in partu
septimestri. Nam experientiæ debemus, non solum filios, sed
etiam matres in octimestri puerperie perire frequenter, non
in septimestri. Non ergo perit octimestris, quia est abortus;
sed quia morbis grauitè afficitur, quibus mater etiam aliquan-
do perditur.
- 73 Dat aliam rationem Zacchia, sobolem scilicet, septimo
mense se mouentem, & ligaturas, quibus utero tenetur, dis-
rumpentem, indicare robustiorem esse, quàm sit soboles quæ
octauo mense mouetur; & sic, quia robustior, facilius uiuere.
- 74 Sed displicet, quia, ipso docente, octauo mense est vitalior.
Et, si tunc mouetur, signum est, vires sufficientes ad motum
accessisse.
- 75 Alij recurrunt ad sydera, & volunt per singulos menses
planetam dominari. Dant primo mensi Saturnum, Iouem
assignant secundo: tertio mensi volunt dominari Martem. So-
lem quarto, quinto Venerem, Mercurium sexto, Lunam se-
ptimo. Hinc dictam Lucinam, quia frequenter in hoc septi-
mo mense puer nascitur. Deinde in octauo mense redit Sa-
turnus infaustus satis planeta, filiorum deuorator. Deinde suc-
cedit Iuppiter. Sed cur Saturnus non occidit in primo, ut oc-
cidit in octauo, quando infans est validior. Quis distribuit

aut reuelauit Astrologis planetas, sic dominari vitæ, vt per menses illam moderentur, regant & perdant. O quot diuinationes? Vide Picum Mirandulæ *lib. 3. contra Astrolog. cap. 17.* Et nos persistamus in dicta ratione à posteriori scilicet quod vi morbi pereat.

Atuicenna 21. *tertij* 3. Petrus Aponensis *lib. 8. problem. c. 41.* Albert. Magn. *lib. 10. de animal. tract. 2. cap. 4.* explicant, quia septimo mense fœtus colluctatur, vt exeat ex utero, & sic fatigatus, debilitatur. Quod si exitum molliatur in octauo mense, nouo labore pressus, languet, & natus succumbit; aut difficilius uiuit. Quæ ratio ostendit octimestrem ex se vitalem; cum contendit ad vitam extra uterum, licet, illis perpeffus colluctationibus, veluti morbo, cedat. Insuper non constat, exitum in 7. & 8. mense infantem quærere: cum alij velint moueri in 8. qui non fuit motus in 7. mense. Vnde vides, hanc diuinationem, esse.

76

77

APPENDIX V.

An octimestris succedat Matri?

O Mnes illi, qui docent esse abortum, negant maximè Affl. *dec. 239.* vbi filius octimestris mortuus post mortem, ei non successit, nec Pater tali filio in dotibus Alciat. *in l. qui mortui, ff. de verb. sign. Marcus dec. 68. n. 6. 2. p.*

78

Illi Doctores, quorum sententiam sequuti sumus, qui docent non esse abortum, volunt succedere, ita vt Boërius *dec. 220.* dixerit malè iudicatum apud Afflic. Et docent, satis esse puerum viuum nasci in orbem perfectè; subduntque virum superstitem lucrari dotem; quia iura *in l. vxoris abortu, & l. 3. C. de posth. hered. instit.* tantum requirunt, & indistinctè, vt nascatur viuus; & hoc etiam, si secto ventre editus sit, *l. quod dicitur 12. ff. de lib. & posth. & l. intestato 3. S. Principem, ibi. Ad legitimam hereditatem is, qui in utero fuit admitteretur si fuerit editus.* Ita, *ff. de suis & legitimis hered.* vbi vides, aliud non requiri, quàm vt nascatur octimestris; ergo succedit;

79

Nam est vitalis; & si vitalis non esset, nunquam viueret; quod est contra experientiam. Accedit in tantâ Doctorum varietate, dubium esse octimestrem posse viuere: At in dubio, partus præsumitur maturus, licet moriatur, *d. l. uxoris abortu, d. l. quod certatum, d. l. septimo mense*: vbi Bald. Decius, in *cap. Per tuas col. 2. de probat. Pacienus lib. 2. de probat. cap. 10. num. 4.*

APPENDIX VI.

An natus sexto mense succedat, aut faciat cessare fideicommissum?

- 81 **N**egant communiter Alex. in *d. l. quod certatum*. Iason in *d. l. quod dicitur*. Soccinus in *l. cum Auus num. 10. ff. de cond. & demonst. vol. 2. num. 20*. Decores in *l. Posthumus num. 4. C. de honor. poss. contra Tab.* Tiraquellus in *l. si vnquam v. susceperis liberos num. 205*. Quia intempestiuè natus, ita vt viuere non possit, non dicitur natus, *l. septimo v. perfectum, ff. de statu homin. cap. nam, & ego de verb. signif.*
- 82 **O**ppositum docet Angelus in *d. l. quod dicitur*. Bald. *consil. 120. lib. 1. & lib. 5. consil. 113*. Stephan. Best. *consil. 117*. Felinus in *cap. sicut ex tuarum de homicid.* Et puto quod si filius nascatur perfectè organizatus cum ore, vnde possit alimentum ad Stomachum trajcere, quocumque tempore nascatur, semper vitalis est; nam habet principium vitæ, scilicet Animam, & habet instrumenta ad vitam manutenendam. Nec aliud rationabiliter, potest exigi, vt natura vitalis. Vnde puto natum sexto mense esse vitalem; licet quandoque ex debilitate virtutis organizatiua, nec isto tempore sit perfectè formatus, & vitalis. Si ergo erit perfectè organizatus: quod sensu percipi poterit, etiam si vocem non emisit, erit capax successionis, *l. qui testamento, §. 1. ff. de test. & præteritus, rumpit Testamentum, nam est integrum animal quod in re sufficit, l. quod dicitur 12. ibi, integrum animal, ff. de lib. & post.*
- 83
- 84

Nec

Nec dices, natum in sexto mense, non esse perfectum, *d. l. intestato, in fine, ff. de suis & leg. hered.* Nam Text. nihil obstat; cum ibi, hæc contineantur verba. *De eo vero, qui centesimo octogesimo secundo die natus est Hyppocr. scripsit, & D. Pius Pontificibus rescripsit iusto tempore videri natum.* Quod tempus est sex mensium, & duorum dierum, & certè ibi non dicitur quod antea natus, non sit iusto tempore natus. Nec valet argumentum, ibi, à contrario sensu. Quod in affirmatiuis claudicat. Vt si dicam; *Qui est homo, est animal, ergo qui non est homo, non est animal;* consequentia est mala; sic in casu, natus, septimo mense incepto, non est iusto tempore natus. Inferitur enim, quod decimo mense non esset iusto tempore natus, contra Text. in *l. intestato* 3. mox citandum.

85

A P P E N D I X VII.

An natus mense 10. 11. 12. 13. & 14. sit legitimus?

EX sententiâ Vlpiani in *l. intestato* 3. *ff. de suis & legitimis hered.* Post decem menses mortis natus, non admittetur ad legitimam hæreditatem, vt ibi loquitur Text. quam sententiam sequutus fuit Imperator in *Autem. de restit.* & ea, quæ parit in vndecimo mense 5. *fin.* & in *l. quidam* 4. *C. de post. hered. inst.* Vnde succedit natus in decimo mense, *l. fin. n. 2. C. de post. hered. inst. Ca: l. 1. ff. si certum petatur.*

86

87

Sed putamus sanctionem istam nixam fuisse in præsumptione; quod scil. impossibile sit, nasci vndecimo mense; atque adeò cessare debere, quando constat de Veritate, *l. fin. ff. quod metus causa, l. nuptura in fine, ff. de iure dotium, cap. si consuetudine, & cap. consuetudo 6. dist. Cæphal. Consil. 76. num. 33. vol. 1.* Modò autem certum est, post decimum mensem, aliquos natos, & nasci posse, vt testantur peritissimi, & accuratissimi rerum naturalium obseruatores Philosophi, & Medici Plinius 7. *naturalis hist. cap. 1. Concen. qq. sing. q. 9.*

88

89 num. 8. Nicolaus Floren. *serm. 6. de membr. genit. tract. 3. c. 9.* Arist. 7. *de hist. animalium cap. 5.* vbi narrat fœminas 14. mense gessisse vtero; & vt verum nouissime recepit Zacch. *suprà quest. 6. num. 4.* Auuic *lib. 9. de Animal.* vbi testatur decimo-quarto mense. Nec videtur dissentire Alciatus *lib. 3. paradox. cap. 7.* Ergo recedi posset ex præsumpta voluntate Imperatoris, à primâ sententia.

Secundò. Quia Imperator *in d. autent.* nititur in præsumptione fornicationis, vt iudicant illa verba Text. (*Post decem menses mortis natus*) vbi requiritur, vt nascatur, mortuo viro post decem menses: & consequenter, quasi destituta custodia viri præsumitur fornicasse secus inutiliter Text. ibi exigeret mortem mariti. Ex quo duo infero primo. *Non excludi filium natum decimo & decimo quarto mense viuente viro, secundo nec excludi mortuo viro, si ex circumstantiis, honestate & pudicitia matris, excludatur præsumptio delicti:* nam tunc statur innocentia, quæ etiam in dubio præsumitur *cap. unico de scrutinio;* ibi, *cum illum, quem indignum esse non nouit, dignum debeat existimare, l. merito, ff. pro socio.* Decius *consil. 400.* Cæphal. *consil. 272. num. 12. volum. 2.* Tiraquellus *tract. lignager. §. 4. Gloss. 1. num. 1. Abb. consil. vlt. in fine lib. 2* & quod
91 ibi Text. loquatur de filio nato ex fœmina, quæ malè oleat, patebit legenti. Hinc prudenter; æquitate dictante, Prætor L. Papyrius concessit bonorum possessionem 14. mense nato, contra heredem teste Plinio 7. *hist. nat. cap. 5.* Nec temerè pronunciauit D. Adrianus, vndecimestrem legitimum, natum post mortem mariti, filium fœminæ, non ambigua pudicitia Teste Gellio *lib. 3. noctium Atticarum cap. 16.* Et nouissime sic
92 seruatum in clarissima Natiuitate vndecimestri cuiusdam Principis; post varias medicorum, & iuristarum discussiones, fateretur Orbis Vniuersus. Nec mirum: nam, foeturam posse decimum excedere mensem, cecinit Homerus de Neptuno qui puellam compresserat. *Odyssæ 11.* quod latinitati donauit
93 Tiraquell. *suprà num. 210.*

*Nunc gaude dilecta; ast cum se euoluerit annus.
Illustres (neque enim Diuina exbilis vana)*

Natos nixa dabit. Et Plautus in Cistellaria canit.
Decimo post mense exacto. hic peperit filiam.

His accedat Abraham Euenaste Astrologus *lib. 1. Natiuitatis*, docens vndecimo mense magis viuere.

Vltimò adeas Alciatum *lib. 3. paradox. cap. 7.* dicentem, legem Iustinianeam summo rigore statutam; subditque vix videri posse rectam contra tot doctissimos viros, vnde adnotandum censeo, non fuisse mentem Imperatoris damnare, vt improbabilem sententiam Arist. & consequenter posset filius tantæ Scholæ probabilitate fretus, bona Patris capere. Et Iudex, qui à rigore Iuris propter æquitatem, quandoque debet recedere, *l. si seruum 9. §. sequitur*, ibi plerumque sub auctoritate Iuris scientiæ perniciosè erratur, *ff. de verb. oblig. Cic. lib. 1. offic.* ibi calumnia quædam, & nimis callida Iuris interpretatione, *l. placuit 8. C. de Iudiciis*, vbi æquitas præfertur rigori.

94

APPENDIX VIII.

An natus secto ventre sit abortus?

ILLUM propriè non esse posthumum, voluit Angel. *post. Glos.* in *l. Posthumus v. posse quæri*, *ff. de inoffic. test.* de Benedictis in *cap. Raynutius*, v. & *soboles num. 18. de test. ex l. si ego 13. §. partus*, v. *ex omnibus*, *ff. de public. in rem action.*

95

Sed oppositum est decisum, in *l. 1. §. si qua prægnans*, *ff. vnde cognati*, *l. quod dicitur 12. ff. de lib. & posth.* ibi, *Natum accipe, si, ex secto ventre, editus sit: nam & hic rumpit testamentum.* Ita, *l. 1. §. Sed, & si Matris ex secto ventre, filius editus sit magis dicendum est hunc quoque ad legitimam hereditatem admitti*, *ff. ad sen. cons. Tertyl.* Vnde ad feudum, & successiones isti Cæsares admittuntur Bald. in *l. vltima*, v. *vidi dubitari, C. de suis & leg.* vbi Paulus de certo Alex. & Iafon. Alberic. in *l. 1. in fine*, *C. de lib. & posth.* nec obstat Text. in *d. §. partus*: nam ibi hæc habentur. *Idem est, & si ex parte partus:*

96

partus:

partus est, & si non natus, sed post mortem matris, ex secto ventre eius extractus est.

APPENDIX IX.

An ad hereditatem isti admittantur?

- 97 **E**X dictis patet quod sic l. 1. § si qua pragnans, ff. unde cognati, unde nihil enim interest, secto necne ventre nati sint. Ita, l. si ego 13. §. Partus Ancilla, v. ex omnibus, ff. de Public. in rem actione. Et, si ille, qui in utero est, perinde, ac si in rebus humanis esset custoditur, quoties de commodo ipsius partus, quæritur. Ut loquitur Text. in l. qui in utero 7. & l. 26. ff. de statu hom. multo magis natus iam, licet ex secto ventre.

APPENDIX X.

An legatum relictum mulieri, aut nascituro, si liberos pariat, corruiat, istus secto ventre extractis?

- 98 **S**I verbis stemus parere non est, quando quis ex secto ventre luce hac fruitur. Neque testator ad illa respexit, quæ raro accidunt, l. anniculus admittitur, §. ult. de verb. sign. ibi, falsum est eam peperisse, cui mortua, filius ex secto est. Bald. in leg. Arcthusa 15. in fine, ff. de statu hom. Ruinus in l. Gallus, §. & quid v. octavo, & ultimo quæro, ff. de lib. & posth. & legatum matri non deberi docent Ruinus in l. Gallus, §. & quid, si tantum, ff. de lib. & posth. Alex. Iafon Arctin. & alij, in d. l. quod dicitur.

Si instituat venter. Scio Bald. consl. 122. lib. 1. Soccin. in l. 1. col. 14. in octava limitatione, ff. de vulg. & pupill. Felinum in cap. sicut ex literarum de homicid. Alciat. in d. l. anniculus, v. falsum. Dec. in l. qui pragnantem de reg. Iuris aliosque plures velle,

velle, tenere institutionem ventris vxoris, si filium masculum pepererit; etiam si filius secto ventre nascatur matre mortuâ. Ex eo, quia dicitur peperisse decedens in puerperio. Bald. *consil.* 122. *lib.* 1. apud Tiraquel. 5. *num.* 142. Et respondent ad *d. l. anniculus* procedere in extraneo relinquente, si foemina pariat: non verò si hoc dicat Pater, qui æquè diligit filium natum cæso ventre ac ortum iuxta exigentiam rerum & in faciendo legato respexit ad filium, non ad modum natiuitatis, de quo modo non est curandum; quando est habita rei substantia, *l. mater, C. de iust. & subst. Alex. in l. commodissime in fine, ff. de lib. & posth.* Iason. *in d. l. quod dicitur*, & hoc, quia Pater ita statuisset, si interrogatus fuisset; & sic habetur pro disposito, *l. titius 25. §. lucius, ibi. Licet ignorante Testatore: tamen institutionem Iure factam videri.* Ita etiam, *ff. de lib. & posth. Gloss. in l. tale pactum, §. ultimo, ff. de pactis.*

99

100

101

Sed si ita discurrendum est de institutione facta à Patre, non video cur non etiam de facta ab extraneo; nam eadem vrget Regula, *si prauidisset, statuisset*; & ratio id suadet; quia magis mens, quam verba est spectanda, *l. cum virum, C. de fideicom.* Si ergo relinquit rem filio, quando in partu Mater minùs patitur; multò magis, quando secatur; nam tunc est magis miseratione dignus. Et consequenter ad ista affirmo, succedere extractum vtero secto in vtroque casu. Nec obstat Text. *in l. anniculus 132. ff. de verb. signif.* Nam dico, certum esse Matrem non peperisse; nec natus secto ventre potest succedere, si Testator taxet modum nascendi, de quo constare non potest: cùm parum interfit, secto vtero, an alia via nascatur. Nam reuera filius est; & mater dicitur, filium habuisse tempore mortis, *l. etiam 141. ff. de verb. signif. ibi, Etiam ea mulier cum moreretur creditur filium habere, qua exciso vtero edere possit.*

APPENDIX XI.

An, si Infans tantum caput viuus emisit, & ibi inter angustias pereat, rumpat testamentum reuocetque donationem?

102 **N**on rumpit, nec donationem reuocat, l. i. C. de posth. hered. inst. ibi Sancimus, si viuus perfectè natus est; licet illicò, postquam in terram cecidit, vel in manibus obstetricis, deceffit, nihilominùs testamentum rumpi; hoc tantummodò requirendo, si viuus totus processit ad orbem ad nullum declinans monstrum, vel prodigium, vbi obserua ly perfectè natus & ly, viuus totus processit ad orbem; quod non conuenit illi, qui tantum caput foras emisit; Nam perfectè nato, ad natiuitatem nihil deest, argumento Text. in l. 1. ff. de ordine Iuris. Poterit tamen in capite baptizari, vel in alia parte, quæ appareat; Quia Deus sacramentum tantæ necessitatis, nullis cancellis angustiauit. Tiraquel. *suprà num. 156.* vbi citat & sequitur D. Thom. in 4. dist. 6. art. 1. q. 9. 1. Riccard. dist. 3. art. 4. quæst. 3. Scotum dist. 4. membr. 1. quæst. 3. Archid. Dom. Card. in cap. baptizari dist. 5. Hanc sententiam tenent Bartol. Cornuus. Aretinus in d. l. 1. Bartol. & Angel. in l. quod dicitur, ff. de lib. & posth. Alciat in l. qui mortui, ff. de verb. signif. docentes nec donationem per istum reuocari. Peregr. de fideicom. art. 43. num. 31 ex l. quod certatum, & l. antecedenti, C. de posth. hered. inst.

103

APPENDIX XII.

An extractus ab utero, reciso aliquo membro impediēte extractionem rumpat Testamentum, & reuocet donationem?

Peregrinus *suprà num. 32.* ait; Istum non esse perfectè natum totum, quod exigitur *in l. 3. C. de post. hered. inst.* Sed mihi hoc non placet, quia hic reuera est filius, ac perfectus homo; & *Text. in d. l. 3.* quando vult, *ut totus procedat ad orbem*, tantum exigit, ne ante natiuitatem moriatur, modo quo in superiori resolutione; secus, afflicto adderetur afflictio, & ita docet Tyraquell. *suprà num. 160.* etiam si statim pereat, ex eo quia est compositus Anima & corpore, quibus perfectus homo, teste D. Achanasio, in symb subsistit *cap in quadam de celebratione missarum.* Corneus, & Alciat. *in d. l. qui mortui.*

104

APPENDIX XIII.

An satis sit puerum viuum esse natum?

Affirmant Bald. *Consil. 122. & 128.* Decius *consil. 623.* Parisius *consil. 146. in fine, vol. 4.* Capolla *consil. 50. in ciuili.* Boërius *dec. 210. ex l. 2. & 3. C. de posth. hered. inst.* ibi, *hoc tantummodo requirendo, si viuus totus processit ad orbem.* Ergo tantum requiritur, ut viuus nascatur totus. Ego istis consentio, si puer ille possit viuere modo, quo supra explicuimus; nec limito menses, vt volunt alij: nam puto rem istam esse incertam; nec satis sibi, ad cognoscendum, quonam tempore, quis perfectè sit organizatus, cum Arist. *de generat. animal. lib. 4. cap. 4.* Auuic. *lib. 9. de Animal. & 21. lib. 3. tractat. 2. cap. 1.*

105

Nec obstat, quod statim moriatur, & sic sit ita, ac non na-

106

tus: c. nam & ego 3. de verb. sign. ibi, mox natus sine nomine, quasi nunquam esset, de vita decessit, quo Text. ducti Tyraquell. Addentes ad Afflic. & alij probant natum in octauo mense non succedere, quasi non sit, statim decedit: nam hæc ratio probaret, nec natum nono mense, si statim decedat, succedere, quod tamen est contra Text. in l. uxoris abortu, & in l. 3. C. de posth. insuper Text. in d. cap. nam & ego, loquitur de nato tempore ordinario; unde non potest adduci pro aduersariis; cum ibi Salomon non loquatur de fratre abortiuo. Et rectè se nominet primogenitum, quia ad ipsum, iura primogeniti transferunt, sicuti ad Iacob iura Esau; unde veluti substitutus loco primogeniti, Primogenitus rectè appellatur, l. unica in principio, Cod. de rei vxor. actione. Et Primogenitus dicitur qui successionis tempore est maior, licet alius ante natus fuerit mortuus Tiraquell. quest. 3. num. 9. de iure primog. Bald. Alex. Iason. Palaex, quos sequitur Menochius libr. 4. prapar. 52. num. 3.

APPENDIX XIV.

An mortuus succedat? Et infans quanto tempore debeat vivere, ut succedat, & alios excludat?

Mortuus non succedit, l. mortui, ff. de verb. sign. Vnde vivere debet saltem per momentum, l. uxoris abortu 2. ibi, Quamuis, natus illico decesserit, & l. 3. ibi, licet illico, postquam in terram cecidit, vel in manibus obstetricis, decessit. Ita, C. de posth. hered. inst. Decius consil. 623. num. 1. Hinc fit à masculo excludi foeminam; licet ille statim moriatur, secundum Decium supra. Bald. in l. si quis posth. §. si filium, ff. de lib. & posth. Barthol. in l. si infanti, C. de iure deliberandi. Romanus consil. 58. in 2. dubio. Angel. consil. 141. Capra consil. 12. Corneus consil. 146. lib. 1. & qui momento vixit, quoad ius succedendi, est ac si longo tempore vixisset, l. heredibus 77. in fin. prin. ff. ad Trebell.

Trebel. l. cum uxori 4. C. quando dies legati cedat. Cefal. conf. 50. lib. 1. Peregr. de fideicom. art. 43. n. 27.

Certum est ergo succedere filium natum, quando viuere potest, licet statim decedat, *d. l. uxoris abortu*. Vnde facit deficere fideicommissum relictum, si sine filiis decesserit, *d. l. heredibus 4. ibi, Videri fideicommissi onere liberatos*. Ita, *ff. ad Trebel. Arëtinus consil. 50. Alex. in d. l. uxoris abortu. Soccin. in l. cum Auus, ff. de cond. & demonst. Guerra vbi suprâ num. 107. Perufinus consil. 28. ex l. quod certatum 3. & l. antecedenti, C. de posth. hered. inst.* Et rumpit Testam. *l. 1. C. cit. tit.* Peregrinus *suprà num. 27.* reuocat donationem benefic. *Text. in l. si unquam, C. de reuoc. donat.* Tiraquell. *suprà num. 197.* Et excluduntur foeminae perpetuo secundum Calderin. *consil. 4. tit. de fendo. Fulg. consil. 8. lib. 2. Alex. consil. 29. lib. 2. Decium consil. 390.* aientes perpetuo foeminas excludi filio nato, & mortuo, sufficit si momento adsit eost mortem grauati, *l. cum uxori C. quando dies legati cedat.* Soccin. Iaf. Ripa, & alij apud Menoch. *lib. 4. pres. 89. num. 113.*

110

112

113

APPENDIX XV.

An reuiscat Testamentum & donatio, si filius statim decedat?

Respondetur quod non decisum, *in d. l. uxoris abortu, ibi, posthumo veropræterito*, quamuis natus illico decesserit, non restitui ruptum Iuris euidentissimi est. Et hoc licet viuo Testatore filius decedat, *l. si filius, qui in potestate, ff. de lib. & posth. l. qui uxorem, ff. de iniust. test. d. l. heredibus 4.* Tiraquell. *suprà num. 197.* vbi de donatione, id probat *per l. si unquam, verb. in arbitrium & ditione mensurum, Cod. de reuocand. donat.* illa namque verba perpetuitatem inducunt, *l. aliud est capere, ff. de verb. signif. l. vlt. in fine, ff. de lib. leg.* vbi dicitur manere quod perseverat, *cap. quia in omnibus de vsuris.*

113

Nec obstat *Text. in l. Posthumus præteritus, ibi, Posthumus*

præteritus, viuo Testatore, natus decessit, licet Iuris scrupulositate, nimiaque subtilitate Testam. ruptum videatur; attamen si signatum fuerit Testamentum bonorum possessionem secundum tabulas accipere, hæres scriptus potest, hereditatemque obtinebit. Ita ff. de iniust. rupto test. nam respondet Tiraquel. supra illud Testam. prætoriam æquitatem confirmatum; quæ æquitas non inuenitur scripta in donatione, unde, nec inducenda, contra reg. Iur. de test. ad donationem. Insuper et d. l. Posthumus reconualescit testamentum, quia ibi erat institutus hæres, qui ab intestato veniret, deficiente posthumo Alex. in l. Pater, C. de iust. & subst. & Bald. ibi consil. 128. intelligit, si institutus sit filius in illo Testamento, nec omittendum est Alciat. lib. 3. paradox. in fine, docere ibi nullatenus Testamentum reconualescere iure civili aut prætorio, licet instituti sint venientes ab intestato.

114

115

Quomodo autem sit intelligendum (qui statim recessit, est ita ac si non fuisset.) Adeas Bort. consil. 181. Bald. consil. lib. 5. Corneum in l. si quis heredem, C. de iust. & subst. Ancharan. in cap. non potest de præbendis in 6. nam ex dictis satis constat, rem non esse perpetuam.

 APPENDIX XVI.

An substitutio facta sub conditione, si institutus liberos non habuerit, cesset natus & mortuis illicò liberis? & quid de fideicommissis?

116

CONSTAT ex dictis, in quo mense debeant nasci: nunc ad difficultatem: cessare substitutionem vult Otrrad. consil. 21. & 121. cuiusque discipulus Ioan. Andreas addit. ad specul. tit. de test. §. in primis in fine. Cynus in autent. sed & si quis in fine, C. de secundis nuptiis. Bald. in l. ultim. col. 8. v. 25. quaritur, C. de hered. inst. Fulgosius consil. 46. Panorm. lib. 1. consil. 40 dub. 2. Quod Angelus in §. quoniam infirmas Authent. de Nuptiis, asseruit de omni conuentione facta: (si sine liberis decesserit

decefferit,) scil. sufficere liberos semel extitisse; & ratio est; quia, de priuatione ad habitum non datur regressus. Ergo, si testamentum, substitutio, Donatio est extincta, natis liberis, non potest reuiuiscere, nisi accedant de noua illa, à quibus incepit, scilicet voluntas Testatoris donantis, &c. *l. inter stipulancem, §. sacram. in principio, ff. de verb. oblig.* vbi stipulatio est nulla, licet statim facta stipulatione, res fiat stipulabilis, puta, homo liber fiat seruus, res sacra profana, *l. qui res, §. aream, ff. de solut. l. menius, §. duobus, ff. de leg. 2. cap. quaris de consecr. dist 4.*

Huc reuoca, quæ supra dicebamus, scil. cessare fideicommissum relictum, *si sine liberis discesserit*, licet statim nati moriantur, *l. ex facto, §. fin. ff. ad Trebell. l. filiusfam. §. cum quis, ff. de leg. 1. Bald. in consil. 1. §. quin etiam, tit. & Episcop. & Abb. vbi Afflic. num. 23. Iason in l. in substit. col. 3. ff. de vulgari.* Decius in cap. ex causis num. 42. de offic. deleg. Quæ omnia probabiliter dicta esse volo; considerandum relinquo, An hic habeat locum Brocardicum, *cessante causa finali dispositionis, cessat dispositio.* Tantum noto contra dictos DD. docere Odo. tract. de compen. art. 2. part. 6. num. 13. Cefal. consil. 221. contra quos sentit Peregr. de fideicom. art. 43. n. 28.

APPENDIX XVII.

An, relictum matri, si pariat, debeat, si Partus sit monstruosus?

Prodigium monstrum à successione exclusum, sancitum habes in *l. non sunt liberi, ff. de statu hom. l. penult. in fine, C. de posth. hered. l. quæret aliquis, ff. de verb. signif.* Soccinus in d. l. cum Auis num. 111. Marcus dec. 168. num. 10. Matertamen, quæ illud peperit, succedit, petitque id, quod sibi relictum est, sub conditione si pariat, *d. l. quæret.* Bartol. in d. l. non sunt liberi. Peregr. de fideicom. supr. à num. 24.

APPENDIX XVIII.

An filius natus in mense, in quo vivere non potest, si vivat, sit legitimus successor.

121

Fateor hypothefin apud me impossibilem, est enim contradictio, quod possit vivere, non vitalis, cum posse vivere ab intrinseco, (vita enim ab intrinseco est) sit posse esse vitale, & actu vivere, sit actu esse vitale. Tamen quia video Iuriconsultos admittere, octimestres vivere, & negare esse vitales ex se. Ideò pronuncio, quod quotiescunque infans vivit, tunc ei debetur successio, & rumpit Testam. Ratio est primo, quia vera est filius legitimus. Secundò, nam tota ratio, cur non succedat, si statim moriatur est; quia licet legitimus, non habetur vt natus, cum illicò decesserit. Sed quando perseverat in vitâ, non statim decessit; ergo habetur vt natus, & cessat dispositio Text. in cap. 3. de verb. sign. & in §. dubitatum Autent. de incestu nuptiis, ubi nasci, & natum mori, paria sunt; Et pro hac sententia volo omnes DD. Afflic. supra Alciatum in l. qui mortui 129. in fine. ff. de verb. sign. & alios, qui ideò excludunt octimestres, quia non vivunt.

APPENDIX XIX.

Quis debeat probare partum esse natum mense, in quo vivere potest?

122

Semper præsumitur natus partus legitimo tempore, & sic pars, quæ hoc negat, debet probare, l. ei incumbit, l. cum qui ff. de probat, l. Author C. eodem. Decius consil. 623. num. 4. ex l. cum actum. ff. de negotiis gestis, l. matrem C. de probat. Bald. in l. non solum, §. Sed vt probant, ff. de novi operis nunc. Natura enim aptis temporibus fœtum in lucem prodit; & præsumptio est

est matrem peperisse iustis temporibus. Socinus Iunior *consil.* 35. num. 24. & 25. vol. 2. Burfa *consil.* 63. num. 21. Et præsumitur vitalis viuens per horam Menoch. *consil.* 244. num. 7. & 39. vol. 3. Cagnolus *in l. 1. num.* 193. ff. *si certum putatur.* Franciscus Guerra *consil. decisiuo num.* 50. vbi docet illum debere probare, qui asserit partum intempestiuum.

APPENDIX XX.

An quinquemestris sit legitimus?

Este vitalem quinquemestrem, & consequenter legitimum, docet non solum ratio, quod scilicet homini non sit præstitum certum natiuitatis tempus *Decisio* 45. apud Zacch. *lib.* 10. num. 7. & 11. sed hoc probat etiam experientia teste Cardano *lib.* 1. *contrad. med. tract.* 3. referens duos, vnum natum die 168. & alterum 170. Et Ferdinandus Mena Professor publicus & Medicus Regis Catholici *in Commentario Hippocratis de septimestris partu cap.* 4. vbi affert exemplum de Pincerna Regis Francorum. Consentit Valesius *lib.* 6. *Epidemiorum* 2. *sect.* 3. Hieronymus Montuus Regis Galliarum Medicus, *lib.* *Anast. morb.* 40. & 41. Horatius Ancerius *in lib. inscript.* quod certum non sit nascendi tempus. Refert de puero Auuenalis comitatus Auximan Dioecesis nato in 5. mense. Ioannes Schenchi *obseru. med. tom.* 3. *lib.* 4. num. 151. consentit ex legitis Rogerius *consil.* 1. n. 14. vide *sup.* 1. n. 58.

123

Rota tamen Romana de *supr. cit.* n. 12. oppositum decreuit. Videas *suprà* n. 58. & 59.

APPENDIX XXI.

*Natus septimo mense, ex Matre, qua transit ad
secundas nuptias, An sit posthumus
primi viri?*

124 **A**nsam difficultati præbet temporis Varietas 7. 8. 9. 10. 11. &c. mensis, in quo potest posthumus nasci, succedere, Paternumque rumpere Testamentum, ut constat ex dictis. Si ergo Mater edat partum post secundas nuptias, cuiam succedat, mortuo an viuo marito?

125 Puto rem decidendam præmissa diligenti indagatione circa coniecturas, quibus comprobatur aliquem esse filium vnus potius quàm alterius. Quæ sunt primò, si erat prægnans tempore primi viri. Secundò similitudo. Quæ coniecturæ, an sint sufficientes, est grauis difficultas; & ad medicos recurrit *Surdus dec. 83. num. 11.* quod esset optimum Consilium, si Medici essent Diuinâ scientiâ afflati. Sed res obscurissima est. Et mulieres ipsas errare in grauidatione, non solum per vnum, ut *Acutissimus* aduertit *Caramuël*, sed per plures etiam menses, decisum habes in vnâ *Auximana Alimentorum* i. Iunij 1620. *Coram Pirouano num. 22.* ex *Arist.* & *Plinio Tiraquell. in l. si vnquam, v. suscepit liberos num. 210. C. de reuoc. donat.* Consentitque *Aristoteles de hist. animal. lib. 17. cap. 4.* ibi. *Illorum enim conceptus initium ignorant mulieres flatibus enim, &c.*

Expendamus ergo prædictas coniecturas: Decisuri deinde controuersiam.

§. I.

An ex Prægnantia colligatur filiatio?

126 **C**ertum esset, aliquem filium esse, si posset cognosci à grauida hominem geri. Sed, ante quatuor menses, difficillimè. Post probabiliter. Et in nullo tempore euidenter id posse cognosci firmat *Zacch. qq. med. leg. lib. 1. tit. 3. quæst. 3.*

quæst. 3. num. 7. contra Cagnolum in l. si quis pregn. ff. de reg. iur. num. 5. Giurbam consil. messan. cap. 8. Gloss. 2. à num. 5. ex Hippocrate lib. de nat. puer. Arist. de Hist. animal. cap. 4. Et ambagibus, ambiguitatibusque plenam cognitionem prægnantiæ rectè obseruauit Laurentius anat. lib. 8. cap. 4. Vallesius 127 4. Epit. text. 49. &, maioris doctrinæ ergo, percurramus singula prægnantiæ indicia.

Primò Turgentia ventris potest prouenire ex morbo hydropæ, ventositate, menstruorum detentione; vnde in expertas dixit mulieres ex ventris tumore, arguentes se grauidas Hippocrates lib. morb. & prægnantiam inde non probatū docuit Mascard. vol. 3. de prob. concl. 1147. n. 16. 128

Secundò lactis coniectura est fallax Hippocrates, Aphor. sect. 5. Aphor. 39. ibi, Si mulier lac in mammis habet, neque est, neque peperit, huic menstrua defecerunt. Auuic. 12. Tertij cap. 3. imò in viris lactem se vidisse testatur Zacch. suprà n. 21. Et historias videas apud Schench. obseru. lib. 2. tit. de mamillis, talisque esse omnes Viros noui Orbis, testantur Cardanus, aphor. sect. 9. aphor. 37. Barricellus de lacte cap. 35. docueratque Aristoteles lib. 1. de hist. animal. cap. 12. & lib. 3. cap. 20. Virginesque lactem generasse docuerat Ionbertus lib. 5. error. cap. 3. Laurentius anot. lib. 8. q. 1. 129

Tertiò, Menstruorum defectus, & apparencia, est prægnantiæ inane signum, cum menstruentur prægnantes, & concipiant menstruis destitutæ Schench. lib. 4. obseru. tit. de concept. Hippocrates hist. 5. equidem Aristoteles de hist. anim. cap. 2. exemplar. apud Zacch. suprà n. 31. 130

Quartò, Maculæ in facie signum quod femellæ gestent, est elusorium: nam multæ grauidæ illis maculis carent Zacch. num. 32.

Quintò, Motum in vtero incertum est à Sobole oriri Fortun. Fid. 3. de relat. med. cap. 4. Nam motus, à ventositate, vel à molâ, quæ mouetur, vt embryo, potest oriri. Auuic. 21. Tertij tract. 2. cap. 18. de quâ molâ infra. 131

Et historiam refert, Haruêus de partu, S. noui iuuenulam. Sic [Noui Iuuenulam filiam eiusdem Medici mihi familiarissimi, quæ grauida facta, symptomata omnia prægnantes comitari,

mitari, solita, experiebatur, ea sana & vegeta. Post decimam quartam septimanam foetus in utero motum sentit: Tempus pariendi debitum emensa est; indiciaque iam imminentis partus adesse rata, cubile, incunabula ceteraque ad partum necessaria in procinctu habuit: sed frustra omnia. Et Lucina votis abnuic. Motus enim soliti cessarunt, & paulatim ut increuerat, detumuit, & absque vlla ægritudine. Sterilis autem mansit imposterum] Et post alias historias, subdit: *sic certissima gravidationis signa obstetrices expertas, & peritos etiam medicos, atque attentos fefellerunt.*

132

Sextò, Ciborum fastidium, & vomitus, ex morbo oriri potest, Codronch. *de met. test. cap. 12.*

Septimò, Capitis grauitas, oculorum caligo, totius corporis dolor, non est prægnantiæ index, nam & in viro cerni ista possunt, solentque.

Alia rejicit Codronchius *suprà*, ut est, quod de multa, scilicet misturâ aquæ, viniue, & mellis, de quo *in l. ad eò quid, §. insula. ff. de acquir. rer. dom.*

133

In tanta ergo huius rei ambiguitate merito decernunt Iuriconsulti ex Bart. *in l. Gallus n. 14. vbi Alciatus num. 78. ff. de lib. & posth.* Non credendum asserentibus, se gravidas.

134

Fateor nihilominus ex prædictis simul sumptis elici posse probabilem prægnantiæ coniecturam. Et tales uti privilegiis, ut non terreantur, nec torqueantur, *l. Prægnantis, ff. de pociis. Clarus in §. fir. quest. 64. num. 22. Farinac. crimin. q. 41. num. 84.* & multò magis sentio Bannitam huiusmodi non posse occidi (remoto defensionis moderamine) ne in dubio innocens filius pereat. Duendas *in regula 68. Eram D. contra Mantuam singulari 10. n. 16.*

135

136

Ex quibus omnibus etiam patet difficillimam sumere spartam, præcipitanter ad trutinam reuocantem & determinantem, quando abortus sit foeti animati, quod, ad irregularitatem incurrendam debet esse certum. Vide *suprà obseruat. 3. num. 21.*

§. II.

An ex similitudine probetur filiatio? ex quibus non
similitudo oriatur?

CVM similitudo possit ab Imaginatiua oriri secundum 137
Aristotelem. *Probl. sect. 10. Probl. 12. Plinium lib. 7. cap. 1.*
D. August. *de Ciuit. lib. 12. cap. 25. Auuicennam 21. 3. tract. 1.*
cap. 1. Fornelium physol. lib. 7. cap. 12. Gloss. in l. non sunt lib. ff.
de statu hominum. Bartol. in l. Gallus num. 14. ff. de lib. & posth.
Mœd. dec. 1. alias 19. titulo qui filij sint legitimi. Ruinum con-
sil. 53. num. 9. lib. 5. Parisium consil. 10. num. 18 Mascard. de prob.
volum. 2. consil. 272. num. 7. Gratianum discept. foren. cap. 567.
num. 32. vpl. 3. Hinc à similitudine non potest certè probari
aliquem esse alterius filium, cùm potuerit in conceptione alium
à Patre imaginari. Et ita docent Gabriel. lib. 2. communium
concl. 14. num. 7. tit. de presumpt. Ruinus suprâ, Mascard. supr.
Bartol. suprâ, Menoch. de arbit. lib. 2. centuria 1. casu 89.
num. 77. Rota in vnâ Bononiensî de Gargantibus, coram Mar-
quementio. Rota in vnâ Romanâ filiationis, 1. Iulij 1639. apud
Zacch. suprâ lib. 10. dec. 81. num. 14. vbi fuit iudicata fallax
valdè coniectura à similitudine pro arguendâ filiatione.

Scio tamen doctissimos viros negare imaginatiuæ hanc vim
affimilandi. Primò, quia formaret etiam in foetu organa, &
sexus diuersitatem in quibus similitudo fundatur. Secundò,
quia non simile, sed imaginatiua produceret simile. Tertio,
quia posset quis ad suum placitum similes produceret filios.
Quartò, nam Natorum similitudo est etiam vbi deficit ima-
ginatiua puta in plantis. Vair. *lib. 2. de fasc. cap. 7. Zacch. 99.*
med. leg. lib. 1. tit. 5. q. 1. à n. 23. ad 40.

In qua opinione fundati ex similitudine filiationem proba-
re, docent Bald. *lib. 2. consil. 390. Decianus lib. 3. consil. 1. n. 117.*
Strobeus serm. 41. Tiraquellus ad leg. connub. Gloss. 7. num. 52.
Decisum in vna Romana dotis 10. Decembris 1634. coram
Merlino apud Zacch. lib. 10. dec. 69. n. 12. vbi tamen n. 20. asseri-
tur similitudinē solum non sufficere ad probandâ filiationem.

139

Ego tamen puto imaginatiuæ non esse omnem vim denegandam, nam experimento compertum est, ad motum imaginatiuæ mori omnes inferiores potentias, vt patet in somniis. Facit *Genes. 30.* vbi ad diuersitatem virgarum, diuersæ, Iacobo, natae fuerunt oues. In quo casu, ad quid virgarum decorationes, &c. si Deus voluisset miraculosè operari, Et quod Iacobi, dixerit. *Abstulit Deus gregem Patris vestri, & dedit mihi.* Hoc non probat miraculum, sed tantùm à Deo instructum fuisse Iacob de modo illo naturali.

140

Quis namque negare poterit, lætorum, nos lætari, tristium imaginationi torqueri. Nõne ipsi horrore perfundimur, si aliquod imaginemur horridum. Multi peste correpti sunt, qui pestem imaginabantur Ioan Sperlingi *Zoologia Physica cap. 13. de Phantasiâ, §. mirari eas potius quàm rimari licet. Et §. superant.* Refert historias de virtute phantasiæ in ordine ad fœtum. Nõne, qui hostium iniurias & instantem insultam imaginatione euoluunt, rubent, tremunt, horrent, irascuntur. Hulsti in Flandriâ Hollandi interceptionem tentarunt post mortem Valentini de Lanoy inuictissimi Gubernatoris. Præerat Fortalio Nassau, quidam ex Chirurgo Centurio, qui tanto timore fuit correptus, dum impetum hostium inspiceret, vt sui impos fugerit, & die sequenti obierit: qui tamen si superuixisset, fuisset decapitatus. Huius rei, quæ accidit sub annum 1640. fuit testis oculatus D. Caramuël. Sed & quidam alius timore correptus superiori anno 1661. post diem 11. ioco ex bellici Globi laxatâ rotâ, expirauit; Graidæ, quanta imprimunt in fœtum mirabili quadam actione? Vide Fusè Fienum *de viribus imaginationis à questione 16. ad 23.*

141

Fateor tamen nullam signandi habere vim immediatè; secus soboles, nec homini nasceretur similis; cùm multarum rerum, sit imaginatio plena. Requiritur ergo ad hoc, vt imaginatio inculpat, cognitio rei, & vt ad cognitionem sequatur assensus, ad quem assensum, appetitus, ab appetitu, loco motiua excitatur facultas, ad quam motionem sequitur mutatio, alteratio Spirituum, & impressio, & quò vehementiùs est desiderium, vehementior est spirituum ad signandum copia. Sperlingi *suprà, §. infinitè sibi.*

Nec

Nec efficiunt, quæ in contrarium adducebat Zacch. Nam ad omnia dici potest, subordinari organizatiuam, imaginatiuæ & appetitiuæ facultati; & imaginatiuam esse inadæquatam causam, eo vehementiorem, quo appetitus vehementior; si vero sit leuis appetitus, leuiter aut nullo modo imaginatio concurret; sed totum opificium relinquitur naturæ rei organizantis, siue sit pars Patris, siue Matris, quæ natura quandòque vt pictor formam introducit, ad instar Idææ in imaginatiuâ insculptæ.

§. III.

Decisio principalis difficultatis.

Patet iam ex hæctenus adductis, quàm sit difficile ex similitudine, filiationem arguere, vnde mirum non sit, si decisum inueniamus, filiationem esse difficillimæ probationis, *l. quia semper, ff. de in ius vocando, l. filium, ff. qui sunt sui vel alieni iuris. Homerus Od. 91.*

Mater quidem me dicit huius esse: sed ego

Nescio: Nondum enim aliquis suum genitorem ipse nouit.

Vt ergo ad rem propositam, tandem deueniat sermo, puto nullatenus sciri posse, quis euidenter sit filius, si nascatur in mense 7. 8. 9. aut 10. in quo ex utroque matrimonio esse potest, consequenter ad coniecturas deueniendum, quarum prima est aliqualis similitudo; puta in colore, temperie, moribus infirmitatibus, rarò enim in totum filij nascuntur, dissimiles parentibus. *Arist. de generatione animalium cap. 4. Horatius lib. 4. card. od. 5.*

Laudantur simili prole puerpera.

I. Dixi aliqualis; nam imaginatiuam omni vi depauperatam, nolo.

II. Si vnus ex Viris fuerit sexagenarius: *Surdus decis. 83.*

num. 18. quia in tali ætate generare, vt plurimum, non potest.

Menochius de arbit. lib. 2. centuria prima casu 89. num. 58.

III. Longa infirmitas vnus; nam hæc virilitatem extinguit; & filius præsumitur natus ex non infirmo, *l. filius 7. ff. de his,*

qui

142

143

144

145 qui sunt sui, ibi, *Infirmirate interueniente vel aliâ causâ, veluti, si ex valetudine.* Calculus tamen vim generatiuam non impedit docente Zacchio *suprà, q. 5. n. 4.* contra Parisium *lib. 2. consil. 29. num. 8.*

146 IV. Si vnum amet, alium odio habeat præsumitur generasse, ex illo quem amat; nam odium retardat, amor genituram conciliat. Axtius *lib. ultim. cap. 26.* Roder. à Castro *lib. 3. de morbis mulierum, cap. 20.* Celaspin. *art. med. lib. 8. cap. 5.* Alias coniecturas, vt breue & longum tempus considerabit Prudens Iudex. Et natum septimo mense, si robustior sit, dicat filium primi mariti, nisi aliud negotij difficultas exigat.

Scio Alciatum *tom. 4. de præsumptionibus, præsumpt. 37. num. 15. reg. 3.* velle semper capiendam esse præsumptionem vtiliorem filio, vt præsumatur ex ditiori patre natus argum. Text. *in cap. estote de Reg. iur.* Bartolus tamen *in l. Gallus in principio, ff. de lib. & posthum.* rectius aliis coniecturis rem decidendam vult, & etiam matris dicto aequaliter standum. Signorollus *consil. 55 si queratur.*

APPENDIX XXII.

Fœmina instituta, si castè uiuat, & ei substituta Ecclesia: An amittat hereditatem si molaistica fiat?

147 **M**Ola est massa carnis informis, generata in vtero ad instar fœtus Hypp. *in lib. de steril. Galen. lib. 14. meth. med. cap. 13.* nunc ad casum in contingentia excludi substitutum consuluit Zacch. *qq. med. leg. lib. 10. consil. 39.* Ego litem dirimendam puto suppositâ diligenti indagazione, An mola absque Viri congressu possit in vtero generari, & vtramque partem munitam fortissimis DD. capitibus video. Agmen, cuius Princeps post Hypp. est Galenus 14. *de usu part. cap. 10. classe 10.* Aristot. 10. *de histor. animal. cap. ultimo.* Fern. *Philologia lib. 7. cap. 8.* Capiuac. *in med. prax. lib. 4. c. 7.* Corbeus *Gynœcei lib. 2. cap. 3.*

cap. 3. & alij, quia in Virginibus talis mola obseruata, nunquam fuit.

At molam absque Viri congressu generari propugnant Aui-
cen. 21. *Tertij tract. 2. cap. 18.* Cordon *in lib. 1. 7. cap. 18.*
Valerius *in Philon. lib. 6. cap. 15.* Pedemont. *in addit. ad mes.
pract. sum. 4. cap. 15.* Sancta Crux *in practica tract. 6. cap. 21.
n. 27. rub. 27.* Scaliger *comment. lib. 10. de hist. animal. text. 43.*
Lemnius *de occultis natura miraculis lib. 14. cap. 19.* Padil.
Moxius, & alij quos citat & sequitur Zacchias, *lib. 1. tract. 3.
quest. 6. num. 8.* & non mirum nam sicuti ouiparæ, absque com-
missione intra se, ova infecunda generant, ita potest etiam mulier
absque viro molam generare: nam mola, ouo, correspondet
Galen. 4. *de vsu part. cap. 7. classe 1.* & Virginem viduamque
absque nota Tutoris illas generasse, Historiæ pronunciat apud
Sckenkerum *obseru. lib. 4. tit. de mola.* Vnde corrui ratio, quæ
oppositæ sententiæ erat propugnaculum. Quod si velis à Vir-
ginibus, & viduis molas non generari, dicas id esse, quia vaso-
rum angustia sanguineæ copię concursu; cum frigiditate, pro-
bet impedimentum.

148

14

Hoc prænotato, puto fœminam molam gerentem castam
semper præsumendam; nam cum sit probabile, non requiri
Viri concursum; & in dubio debeat præsumi quilibet bonus
cap. unico *de scrutinio* consequenter, castè semper vixisse fœ-
minam ad fauorem innocentie decidendum.

150

APPENDIX XXIII.

De Gemellis, in ordine ad successionem.

VT clarior elucescat fermo, & securior decisiõ videamus
primò, quomodo concipiantur gemelli? Secundò, quis
ex gemellis sit primogenitus? Tertio, Quid, si nascantur se-
cto ventre?

§. I.

Quomodo concipiantur gemelli?

151 **H**Uc etiam reduximus præsentem difficultatem, vbi de tempore conceptionis & natiuitatis differuimus. Gemellos nuncupamus natos successiuè ex eadem copulâ *Gen. 25. Gen. 38. num. 18. ibi, Ad vnum igitur coïtum mulier concepit.* Nec mirum; nam ex Hyppocrate *lib. de nat. puer num. 44* non semel genitura procedit, sed bis & ter ebullit, & eiaculatur ita, vt ex vnâ, semel, ex alterâ iterum concipere statim possit.

152 Hinc infertur gemellos non esse æquè fortes, sed priorem genitum fortiorem, & corpulentiorum: quia prior genituræ eiaculatio, est pluribus, & magis, quàm secunda, donata spiritibus.

153 Porro in vtero non vnus, alium, tanquam in Sacco, præmit, sed intra membranas ad latus, quilibet proprio in loco continetur: vt experti norunt chirurgi; putantque ad dexterum vir, ad sinistrum latus fœmellam contineri.

154 Absolutus organis fœtus, exitum sibi, & vberiora alimenta quærit, & eò citiùs quò corrobustior, membranas dilacerat, vterum concutit, exitumque parat *Hyppocr. sup. n. 39.*

155 Hinc factum, fœminam tardiùs, masculum, quia robustiorem citiùs, vitales extra vterum, auras petere. *Hyppocr. lib. de genit. vers. 7. & libel. de septimest. partu num. 1.* qui hinc voluit præueniri à fœtu destinatum tempus, vt in septimestri; quia robore dirumpit pelliculas. Vide *Arist. lib. 4. de gener. animal. cap. 6. Galenum lib. 2. de semp. cap. 5.*

§. II.

Quis ex gemellis sit primogenitus?

156 **E**Vacuata remanet ex dictis vulgaris, & futilis instantia de Sacco, in quo vltimo exit, qui primo positus fuit loco; unde non est, quod nos detineat in præsentem dirimendâ difficultate:

tate: & sic dicimus, quod primogenitus est ille, qui fortior & robustior est, & hic est, qui primus nascitur, nam ex fortitudine habet, vt citius disrumpat membranarum ligamina. Et conceptus ante alium, est magis auctus perfectéque organizatus, vnde statim prius exire contendit, quàm deinde conceptus. Hypp. lib. de nat. puerorum cap. 39. Auuic. 21.3. tract. 1. cap. 12.

Prior ergo natus est primogenitus; ita nos admonet *Sen. 25. & 38. cap. Ioseph. in fine, de verb. signif. ibi, vt primogenitum non vocent quem fratres sequuntur, sed eum, qui primò natus fuit.* Primus enim est, ante quem nemo est, l. ex duobus in principio, ff. de vulg. & pupil. subst. facit Text. in l. proximus, & l. proximi, ff. de verb. signif. Ioannes Circer. de primog. l. 1. quest. 1. num. 6. Tiraquel. de primog. quest. 1. num. 9. & quest. 17. opin. 7. & 8. num. 2. & 3. Molina lib. 3. de primog. Bald. in l. cum in antiquioribus num. 11. v. Sed primo præmitto, C. de Iure de liberandi. Ancher. consil. 82. num. 3. Mangil. de imput. q. 83. num. 19.

157

Nota quod antequam quis nascatur dicitur partus, l. 1. § ex hoc rescripto, ff. de ventre inspiciendo, ibi; Partus enim antequam edatur mulieris portio est, vel viscerum. Ita, l. Dius Seuerus, ff. de extraord. crim. Et in l. qui in vtero, ff. de statu hom. Dicitur quod existens in vtero, est ac natus, si de eius commodo agatur. Ergo, qui prior conceptus est, primogeniti priuilegia obtinebit. Sed prior natus, est primogenitus Tiraquel. & alij supra, ergo, &c.

158

159

160

§. III.

Quis sit Primogenitus ex geminis natis secto ventre?

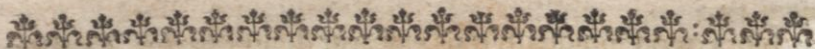
Primogenitus, vt ex dictis constat, est, qui robustior, viuacior, grandior appareat, cum vberior ad ipsum confluerit spirituum copia. Hinc rectè, ex natis, secto ventre ille præsumendus est primogenitus, qui fortitudine, & magnitudine, alium excedit Tiraquel. d. q. 17. l. si fuerit, §. vlt. ff. de reb. dubijs, vbi mas præsumitur prior natus, quàm fœmina,

161

162 quia maiori vigore est præditus Gloss. in l. idem erit, vbi Bald. in primâ lecturâ, ff. de statu hominum. Decius in l. 2. num. 47. ff. de reg. iur. Vnde in animantibus, quæ geminos pariunt, masculus præcedit fœminam Plinius libr. 10. cap. 58. Arist. de nat. animal. cap. 4. simul enim duo ex vtero nasci non possunt. l. Arcthusa, ff. de statu hom.

163 Quando autem ex coniecturis constare non potest, quisnam ex geminis natis, secto ventre sit prior, tunc si aliquis, ex contententibus exigat, sortibus id remitti poterit. Ioan. Andr. in cap. vlt. in fine de Sortil. Aretinus in l. in duobus col. 2. ff. de vulg. & pupil.

164 Baldus verò in Proœmio Digestorum, §. itaque in fine, putat simul succedere: consentit Ioan. Auen. in rubr. de Sortileg. col. vlt. nec dissentit Felinus in cap. capitulum, §. Crucis v. de duobus rescriptis, & verissimum etiam quando aliunde dubitatur, quis prior natus sit, voluit Tiraquel. suprâ, q. 18. n. 5.

OBSERVATIO V.

Mundus innouabitur non peribit in die ultimâ ultionis.

165 **H**OC est quartum caput difficultatis, quam, vt solutam, recolo Apostolum, 1. ad Cor. 7. dicere. (Præterit figura huius mundi.) Nunc meam sententiam docent ad literam.

D. Augustinus de Ecclesiasticis dignitatibus, ibi, Elementa non dicimus abolenda, sed in melius commutanda.

D. Bonauentura in 4. dist. 48. q. 3. sic scribit. Elementorum qualitates, & substantiales forma, post iudicium remanebunt, quoad substantiam, innouabuntur tamen quoad rationem corruptionis. Et infrâ. Ideò dicendum quod omnia elementa secundum substantiam remanebunt: sed quantum ad qualitates innouabuntur.

Durandus in 4. dist. 47. quest. 3. num. 5. sic scribit, Dicendum est

est quod mundus purgabitur & innouabitur, circa tempus iudicij, & illud magis tenetur auctoritate scriptura & sanctorum.

Argentina in 4. dist. 47. quest. 1. art. 3. concl. 1. ibi, Ignis est venturus, qui est mundum Purgaturus, ista conclusio patet auctoritate B. Petri, qui in secunda sua Epistola 3. ait, *Adueniet autem dies Domini, ut fur in quo Cæli magno impetu transient, elementa verò calore soluentur, &c.* Suarez tom. 2. in 3. parte disp. 58. sect. 1. 2. & 3. & 4. Bonac. de incarn. disp. 3. q. 5. punct. 5. prop. 4. n. 8. ibi, *Mundus purgandus & innouandus est per combustionem omnium istorum.*

An verò ignis, quo mundus renouandus est, sit naturalis videas Theologiae & omnium scientiarum magistrum D. Thomam in 4. dist. 47. quest. 2. qui dicit efficiendum esse à causis naturalibus coniunctis Diuino imperio, ad illum producendum in terrâ, vel in secundâ Aëris regione.

Hinc D. Thom. in 4. dist. 48. q. 2. art. 5. Bonauent. Riccard. Palud. Scotus & alij, volunt animalia, & alia mixta in Mundo post eius instaurationem, amplius non futura. Et quod finita mundi exustione, omnia excrementa cum igne descendent in Infernum. D. Thom. dist. 47. quest. 2. art. 3. quest. 3. qui cum Theologis dist. 48. quest. 2. art. 3. asserit, quod cælorum motus cessabit Isaias cap. 60. *Nec occidet ultra Sol tuus & Luna tua ultra non minuetur.*

OBSERVATIO VI.

Quisnam Edulium delectus in Vigiliis, extra quadragesimam?

DE hoc sæpè quæsitus, Respondi adesse Viros sapientia inclytos, euulgatis voluminibus famigerabiles, atque

doctissimos, quorum catalogum, si attexere vellem, nimius lectoribus essem. Abundat enim istis Orbis literarius, inter quos multi magis conspicui, ex eo quia in Vrbe Romanâ posteritati monumenta demandauerunt, facundissimi & acutissimi veritatis perscrutatores.

Reuerendiss. Magister sacri Palatii, P. Michaël Mazzarinus, cum eius Socio, F. Hyacintho Serronio; Nam concessit licentiam hanc opinionem imprimendi, ergo illam approbavit Romæ 1644.

D. Stephanus Medices Præpositus Generalis Clericorum Regularium die 12. Februarij 1641. Romæ apud sanctum Syluestrum.

D. Thomas de Afflictis Cler. Reg. S. Officij qualificator 28. Februar. 11. 1643. Qui omnes asserunt esse sanam doctrinam, bonis moribus non aduersam; Et subscripserunt, cum Ioann. Baptista Alterio Episcopo Pasqualio in impressione Romana anno 1654. *de ieiunio decis.* 95. & ante istos Sanchez *libr. 4. decalogi cap. 25. num. 52.* & *lib. 5. Consiliorum cap. 1. dub. 21. num. 2.* vbi asserit probabilius esse, nec iure, nec consuetudine prohiberi. Turlench. *lib. 3. Decalogi, cap. 2. dub. 3. num. 4.* Vasquez 1. 2. *tom. 2. disput. 177. cap. 6. num. 15.* Rodriguez *tom. 1. summa cap. 13. conclus. 3. num. 11.* Sancius *in selectis disput. 51. num. 19. verbo. Cùm igitur.* Henriq. *lib. 7. summa cap. 13.* Bossius *sect. 4. de Iubileo, casu 18. numer. 31.* Villalobo, Filliucius, Portella, Diana, quos citat Pasqualigus in eadem Romana impressione. Tambur. *lib. 4. Decalogi, cap. 5. n. 21.* Escobar. 1. 3. *ieiunij cap. 3.* Corsetus *in singular. 146. verb. Caro, vers. Pro solatio.*

Diana in vltima editione Antuerpiæ 1660. *in summa, verbo, ieiunium num. 32.* [Ex vi Iurispositiui seclusa consuetudine, non esse prohibita in Quadragesima, nisi sub veniali, docet Facundez & 3. (nempe, & tres alij Doctores: sic enim illi numeri, vbiuis hæc Editio exhibeat, legendi sunt) & vbi est consuetudo, non est ita facile statuendum esse obligantem sub mortali; & quamuis dicatur obligare, tamen non esse certum ea adstringi Religiosos docet Pellizz. Sed hæc omnia

omnia reiicienda sunt & contrarium planè tenendum. Sanchez & 20. etiam quoad dies Dominicos Sanchez, & 5. Quidquid his diebus illa permittat. Escobar. & 6. quod admitti non potest, vt probabile, quia à sacra Congregatione iussum est deleri in quodam libro. *Nullis tamen aliis diebus extra quadragesimam prohibentur* D. Thom. & 8. Locutio indefinita æquiualeat vniuersali, *cap. quia circa 22. in fine de Privilegiis*, ibi, *cùm nihil excipitur*. Vide Couar. 1. *var. resolut. cap. 1. cap. ex libris de Iure patronatus, Cap. si Romanum 19. dist.* Vnde licet, non obstante consuetudine, de quâ nemo potest deponere introductam fuisse cum animo obligandi; cùm non interfuerint tempore, quo introducta fuit. Vide me in *peregrinis questionibus 1.*

Amodeus Guiemenius *tractatu de horis Canonicis proposit. 2.* sic ait. [Ex his principiis deducunt alij consuetudinem, quæ in quibusdam locis viget, abstinendi à lacticiiniis in ieiuniis extra quagesimam non obligare sub mortali, quia non constat esse introductam scienter, & animo se grauitè obligandi, sed potius ex ignorantia, quâ crediderunt simpliciores, se esse à iure obligatos, cùm verè non sint. Ita Villalobo, vterque Sanchez, Pottel, & alij apud Dianam 1. *parte tractat. 9. resolut. 41.* Sed instabis; Quid ergo iuxta hæc diceret Facundez de Consuetud. abstinendi à lacticiiniis in Quadragesima? Respondeo, quod Caietanus de consuetudine ieiunandi.]

Busenbaum in Medulla impressione Romana 1658. approbante Guinifio Socio Reuerendissimi Magistri sacri Palat. *lib. 3. cap. 3. dub. 1. §. Est abstinentia*, ita ait. [Est abstinentia ab esucarnium, itemque ouorum. lacticiniorum, eo quod ex carne originem trahant multumque nutriant. Vnde intra Quadragesimam iure communi prohibentur, ex eam permittuntur, Imò intra eam, quibusdam locis consuetudo permittit, quæ vbique notanda est.]

Et multi alij veritatis indagatores, quos consului, si ergo hæc opinio improbabilis, postquam est approbata in Vrbe Romana, vbi erit probabilitas? An fortè doctiores alibi, quam

quam Romæ, quæ est nobis sapientissimum Panathenæum. Certè, ego non audeo hoc dicere, & timerem damnare tot viros benemeritos de re literariâ. Sanè, si in aliquâ ciuitate, vel regno detur consuetudo cum omnibus circumstantiis, quæ vt habeat vim legis, requiruntur, ibi hanc obligare consuetudinem, nec ego, nec vllus ex citatis Authoribus, nec vllus Theologus est negaturus, sed dari eiusmodi ciuitatem vel regnum, negant Viri doctissimi. Vide num. 189.] Non ego ita generaliter statuo, quia mundus est magnus, & diuersi in singulis prouinciis mores. Singuli Episcopi videant qualis sit consuetudo in suâ diœcesi, & populus eis assentiat. Et, si sanctissimus D. N. per Eminentiss. DD. Cardinales aliquid statuerit, illud teneatur & dicatur; illius enim est, sicut nouum Ius condere, sic etiam antiquum limitare & contrahere. Sic sentio.

D. FRANCISCVS VERDE.

TRACTATUS II.

DE MINISTRANDO BAPTISMO Humanis Foetibus Abortiuorum.

V M probabile (aut veriùs , certum sit) pluri-
mum Animarum salutem à præsentè contro-
uerfia pendere ; lampridem viros graues , & re-
ligiosos ea sollicitos habuit , habétque nunc
multò magis , cum sub expectationem Roma-
næ , id est verissimæ , sanctissimæque censuræ , rationibus in
vtramque partem afferendis incumbitur. Alios enim permo-
uet purus animarum Zelus, quas in eiusmodi abortiuorum fœ-
tibus frequentissimas perire , aut verum , aut verissimum pu-
tant : Quare summo Christiani pectoris ardore nihil non
agunt vt à proximorum ceruice tam graue perpetuæ damna-
tionis periculum depellatur. Aliis verò antiquissima Ecclesia-
rum consuetudo nihil innouandum persuadet , dignumque
Romana grauitate ducunt , non omni vento doctrinæ circum-
ferri ; sed omisso zelo , quem secundum scientiam esse non pa-
tet , maiorum vestigiis securiùs insistere. Tanta illustrium in-
geniorum , concertatio , dum alter de hominis , alter verò de
periculo sacramenti laborat , eò rem perduxit , vt multi cen-
seant speculatiuas quidem rationes euincere , illis necdum for-
matis fœtibus ministrandum esse Baptisma : practicè verò non
aliud vsurpari posse, quam quod ab Apostolicis vsque tempori-
bus ad nos emanauit. Ita dum sententiam diuidunt , vt vtrisque
litigatoribus non nihil adiudicent misellis infantibus , propter
quos

168

quos litigatur, nihil relinquunt. Sed maneat utique Sacramento suus honor! sit nihilominus abortiuus pueris aliquid saltem bonæ spei, neque enim summi Theologi desunt, quibus utrumque conciliari facile posse videatur. De qua concludendi ratione ab egregiæ pietatis viro nuper consultus, etiam si video R. P. Hieronymum Florentinum Congregationis nostræ Theologum, tum inueniendæ quæstioni, tum pertractandæ primas eundemque supremas lineas pro suâ sapientiâ duxisse; quia tamen status, & cardo controuersiæ totius parumper mutatus fuit; Primo de vniuersa causa, tum verò de impedimento Ecclesiasticæ consuetudinis. Ita respondeo.

- I. *Humanus fœtus abortiuus licet imperfectissimè formatus sub conditione Baptizandus est.*
- II. *Consuetudo in contrarium prætenta non impedit, quin eiusmodi fœtus licetè Baptizetur.*
- III. *Si Pastores Animarum posituo decreto statuerent huiusmodi fœtum Baptizandum esse, nihil contra Ecclesiasticam consuetudinem innouarent.*

CAPUT I.

169

VMANVM fœtum, licet teditum ante diem 30. adeoque imperfectissimè conformatum baptizandum esse primo loco posueram: quæ quidem positio, non ad inutilem speculationem, sed omninò ad praxim instruendam certissimè pertinebat. Decreta enim Pontificia, legesque à supremo Vniuersalis Ecclesiæ Hierarcha componendis hominum moribus euulgatæ nonne ad actiones, & exercitia practicarum virtutum referuntur? Videamus igitur in hoc genere num quid ab illo veritatis fonte profluxerit. Paulus enim V. in Rituali Romano baptizari præcipit fœtum *si vixerit*, si vitalem motum aliquo membro indicauerit. Nam mortua

Mare

*Titulo de
Baptif.
Huius Ri-
tualis quæ
in sic au-*

Matre fœtus (ait) *quamprimum cautè extrahatur , & si uiuus est baptizetur.* Mox ibidem. *Si aliquod membrum emisertis, quod vitalem indicet motum si periculum pendeat baptizetur.* Cum ait: *Si aliquod membrum emisertit* loquitur ex suppositione quod in eo casu iam membra sint articulata : non tamen id exigit in omnibus casibus tanquam necessarium, unde alibi tantum requirit vt uiuat.

Horitas. V. apud Card. de Lugo de sacram. Pœnit. disp. 17. s. c. 4. à num. 45.

Iam rogo : num uiuat ille fœtus , ac vitalem indicet motum , in quo vegetantis animæ signa tantummodò apparent. Certè quæ vegetant , quæ nutriuntur , quæ alimentum introsuscipiunt , eadem uiuere necesse est. Cum verò humanus fœtus multo ante diem trigesimam nutriatur , vt in confesso est apud omnes , & uiuit , & vitalem indicat augmentationis motum incepta iam pridem articulatione membrorum.

170

At (inquis) Accretio fuit illa , non vera , vitalisque nutritio. Audio ; sed a Aristoteli , atque b Galeno contrarium docentibus maior fides. At partes per nutritionem additæ uixisse indicant , non uiuere ad præsens. Benè mones ; sed cum uixisse constet periisse non constet , & cur quæso sub insolubili dubio non baptizetur ? At D. Thomâ , & Aristotele testibus adest ibi , vegetabilis tantummodò Anima nondum Rationalis. Probabilia sunt illa : uerum opposita quoque multa probabilitate non carent , Pontifex autem cum optime sciet uigere inter Philosophos eiusmodi controuersias ; non præcipio (inquit) si sensu , si ratione præditus est , sed omninò si uixerit baptizetur. Nolo ab incertis opinionibus salus animarum dependeat , nolo de remedio quæri ubi uix nato remedij tempus à morte præciditur. Summis quoque Philosophis probabilissimum est humanum fœtum nunquam uiuere nisi humanam vitam , igitur *si uiuit* , non disputetur , sed baptizetur.

a De Gener. Animal. lib. 3. c. 2.
b De Form. fœtuum c. 3.

Sed age , vitalem indicet motum non modo vegetabilis uerum etiam sensibilis animæ , locoque motiuæ. Malo enim hanc esse germanam loci eius interpretationem , fateor omnes hunc oculis motum requirere , vt Puerum baptizent ; denique hanc esse consuetudinem antiquam ratam , communem apud uniuersos Christi fideles , vt motum quasi præcipuum uitæ indicium postulent ad fœtum saluari lauacro expiandum. Legem

171

taque interpretatur consuetudo consuetudinem lex ipsa confirmat, vt nemini dubitandum sit, quin Pontifex de illa præfertim vita sermonem fecerit, quæ per membrorum visibilem motum deprehenditur. Hæc si tanquam certissima omnes admittunt; omnes admittere pariter debent multò ante 30. multò ante 20. ante 15. semel vt dicam circa tertiam à primo conceptu diem posse abortiuos fœtus sacro iam fonte mundari. *Si viuus* (inquit) *est baptizetur*; atqui tertia, vel quarta demum luce certò certius viuit: Si vitalem indicet motum Baptizetur; atqui circa idem tempus systoles, & diastoles motu cieri iam præcordia cum frequentibus, tum apertissimis experimentis iuniores medici patefecerunt.

172

Vnum (ne infinitum faciam) pro multis dabo Anglicum Harueum Anatomice Artis peritissimum, cuius experimentis plurimum inter cæteros, tribuit Ioannes Claudius Vesulanus Regis Poloni Medicus, qui etiam de nutritione fœtus in utero librum conscripsit. Is ergo (Harueum dico) *de generatione Animal. Exercitat. 58. Ego verò* (inquit) *pluribus experimentis certus sum non solum motum salienti puncto inesse (quod nemo negauerit) sed sensum etiam. Nam ad quemlibet, vel minimum tactum, videbis punctum hoc variè commoueri, & quasi irritari. Vidi (inquam) sapissime, alique viderunt, qui necum aderant ab acus, styli, aut digiti contactu, imò verò à calore, aut frigore vehementiore admoto punctum hoc variis sensus indicia, nempe varias permutationes ictusque validiores, ac frequentiores edidisse. Quæ omnia tertia die à conceptu euenire pluribus idem locis testatur, vnde Ioannes Claudius part. 3. cap. 4. libelli nuper laudati sic inferebat: Concludamus ergo embrionem ab initio viuere sensitivè. His optimè consonant quæ Hyppocrates lib. 1. de Dieta. Quæ Federicus Bonauentura de partu Octimestri lib. 7. cap. 109. & apud eundem ibi Ferdinandus Mena. Itemque Gorraeus Annotat. 12. Quæ suarez de Anima l. 2. cap. 2. num. 5. Gabriel Beat. in Philos. quadrip. de Anima art. 1. num. 22. Hugo Cauell. supplem. in Scotum de Anima subst. dist. 1. sect. 7. num. 5. citatis etiam Themistio, & Philopono, innumeri denique apud P. Florentin. in suo de hac quæst. libello literis prodiderunt. Qui omnes vel*
sibitò

subitò à prima cordis formatione, vel perpaucis à coïtu diebus sentientis animæ motum apparere dicunt, vt saltem post Anatomicorum oculos, nullus hoc citra Philosophicam temeritatẽ negaturus esse videatur.

Quid ergo dicemus ad hæc? si Dei Vicarius baptizari præcipit fœtum si viuat, si vitalem indicet motum, solere autem viuere, ac moueri præcipuis membris circa diem tertiam non tam suadetur, quàm ostenditur, eritne trigesima dies expectanda nobis, vt de Baptismo deliberemus? Adhucne suspicabimur hæc speculandi causa proferri, cum leges actionum, morumque directrices apertissimè dicant: si viuus est, si motum indicet baptizetur? Certè humanum fœtum, qui sentiat, & moueat se in Christo regenerandum esse dubitat nemo. Quis enim differri velit infantem dum crescat, dum loquatur, dum argumentis conficiendis vim ratiocinandi facultatẽque præferat? Viuit? Sentit? Mouetur? Iam Pontifex, iam consuetudo, iam ratio, iam quicumque non modo Theologus, sed Catholicus est, salutare lauacrum ingruente mortis periculo non denegabit. *Porrò de numero dierum* (inquit eximius è Societate Iesu Theol.) *quoad animam rationalem materia disponitur nihil nisi diuinando dici potest.* Ergo ad euitandum periculum vbicumque sensus & motus appareat, ibi Auctore Pontifice, rationalis anima vestiganda non erit, sed supponenda.

171

Arriaga de
Gen. disp. 1.
sect. 6. n. 67.

Verum (occurrat hic aliquis) non modo generatim sciendum esse viuere fœtus circa diem tertiam solere, sed in arena, vt aiunt, consilium capiendum, vt quoties occasio tulerit, toties in re præsentis vitæ signa quæri debeant, quo licitè baptizetur. Æqua videlicet postulant à non repugnante; illud modò nobis conueniat: fœtum occidendum non esse, vt experiamur an viuat. Si enim edito Abortu quò de illius vita quærat, inuolucra (sub quibus baptizari potest) scindere oportet, tum effusis humoribus, quibus innatat, triduanus Puer ape non maior Anatomico more præsentari debet: vereor ego ne loco cedat Animula. quæ tenui corpusculo tam leuiter hæsit; & quoniam in Angusto malè habitat, addito quæstionis metu, spontè diffugiat. Quod periculi genus cum semper immi-

174

neat non video cur tantopere flagitanda sint experimenta vitæ, præsertim ad eò imbecillis, vt plerumque dum quæritur, deperdatur. Sed vtinam vel aliquo cum periculo quæreretur; nunc autem non quæritur illa sed desperatur, & quamuis, Philosophi, Medici, Anatomistæ ferè omnes natura demum, & experientia reclamant, nihilominus ante 30. diem nec moueri, nec sentire fœtum tam certo aliqui putant, vt etiam in re Physica communi opinione decipi malint, quam discere, vel dubitare.

175

Sola nimirum dubitatio sufficeret, ne de ministrando Baptismate dubitaretur. Fac enim incerta esse quæ de fœtus vita oculatis testibus confirmaui: fac nullo habendas loco tot Philosophorum sententias: fac verò hallucinatos fuisse quotquot Anatomicis artibus insudârunt: nonne tamen sub negatiuo etiam dubio vnicum summæ necessitatis remedium exhibendum erat? Nonne dum agitur æterna salus, fatius fuerit Zelo, & diligentia; quam torpore, ac desidia peccare? Hic verò nihil est quod peccare vereamur, cum Auctores innumeri, & sapientissimi doceant; etiam dubia vel materia, vel forma vel subiecto sacramenti posse illud, aut etiam debere sub conditione conferri. Christus enim Dominus pro sua in nos bonitate mauult Sacramenta, quam Animas periclitari, quarum amore ab apertis ferro præcordiis eadem sacramenta prodegit. Hæc igitur summa est argumentationis meæ: quoniam imminente periculo licet in dubia materia sacramentum conficere, hominique cuius vita incerta sit sub conditione conferre; multò ergo magis cum apertissima fuerint indicia vitæ, qualia in triduo fœtu probauimus, idem licebit.

Sed aliquibus persuasum est oportere non modò hominem esse qui baptizari debeat, sed etiam per signa hominis propria veluti per characteres suos, à non hominibus internosci. Addunt ea signa, illosque hominis characteres tales esse oportere, vt humano aliquo sensu percipi possint, & humano more modòque de illo tanquam de hominis fœtu iudicium feratur. Rationem reddunt, quòd visibilis Ecclesiæ membrum visibile sit; & confirmant paritate materiæ quæ humano modo sensibilis ad sacramentum requiritur.

Hæc

a Propos in
3. par. q. 66.
n. 2. dub. 3.
Sanchez in
select. disp.
44. n. 31.
Diama p. 5.
tr. 3. resol. 2.
Ianner. to. 4.
disp. 4. q. 1.
dub. 2.
Lugo de sa-
cram. disp. 2.
sect. 9. num.
140. Et alij
apud illos.

176

Hæc ratiocinatio (fateor) probabilis est , sed reuera nihil euincit. Quippe sacramenti materiam licet omninò insensibilem sufficere posse defendit Sotus in 4 dist.9. quæst. unica art. 1. & D. Thom. 3. part. quæst. 73. art. 2. per tot. quam sententiam vt probabilem refert Vasquez in 3. p. tom. 3. disp. 171. cap. 2. num. 9. & Suarez tom. 3. in 3. part. disp. 43. sect. 7. Deinde fœtum hominis ab aliorum animantium fœtibus humano sensu discerni posse saltem ab iis qui aliquid operis in ea re-collocarunt , probari facîle potest ex Aldrou. de Monstr. pag. 63. ex Vesal. de hum. Corporis Fabr. l. 2. cap. 26. & l. 5. cap. 7. & l. 7. cap. 9.

Præterèa si per accidens insensibilis foret illa materia Baptismi , possetque ablato impedimento sensibilis fieri ad sacramentum sufficeret. Id enim habet casus Cardinalis de Lugo , de sacramentis disp. 2. sect. 1. num. 9. & pluribus allatis auctoribus confirmat P. Bassæus tom. 2. pag. 77. num. 6. at humanum fœtum aliis non discerni , per accidens contingit , cum enim omnia membra simul , eodemque tempore figurentur initio generationis testante hoc disertissimis verbis Hyppocrate lib. 1. de Dieta, a & comprobante Ioan. Claudio de Nutrit. fet. in Vtero , part. 2. cap. 5. constat per se , & in se habere iam proprios hominis characteres per quos humano modo discernatur. Per accidens tamen , quia nempe tenuissima membra circumpositæ sibi materiæ sunt colore nimis affinia distinguere non possunt at hoc ad Baptismum satis est , vt ministraretur ergo , &c. Denique lixiuum an sit aqua naturalis , eamque formam substantialem retineat , quis , rogo , humano sensu discernat ? & tamen D. Thom. 3. part. quæst. 66. n. 4. ad 4 sufficere ad Baptismum eum liquorem confirmat. Quod permulti morales Theologi de aqua rosacea , de Iure carnis , aliisque huiusmodi saltem sub conditione communiter docent ; qui certè liquores nullo proprio caractere naturalem aquam humanis sensibus repræsentant ; poterit ergo dubium esse Baptismi subiectum , sicut materia.

177

a Verba
Hyppocr. ibi
Discernun-
tur, & au-
gètur omnia
membra simul
non alterum
altero prius
aut poste-
rius, quata-
men natura
sunt maiora
minoribus
priora con-
spiciuntur
licet non
prius geni-
ta sint.

CAPVT II.

178

VERVNTAMEN consuetudo repugnat (hic enim hæsitatur) id ab Ecclesia vsu receptum non fuit ; hunc Apostoli morem, ratiocinationum nostrarum non utique ignari, minimè probauerunt. At ego quæ duo in argumento inuoluta atque implicita sunt secerni parumper velim quæro enim, qua tandem consuetudine careat Ecclesia? quem Apostoli morem non approbent? Numne baptizandi foetus etiam abortiuos dummodo viuant vitalémque indicent motum? at hoc ipsum cum sit in Pontificia lege, non potest neque ab Ecclesiæ consuetudine, neque ab Apostolicis moribus abhorrere. Quem igitur vsum non habet Ecclesia? hunc arbitror; Vitam in foetu trium, vel quatuor dierum non vestigandi. Quasi verò Sacerdotum fuerit naturæ latebras, & implicatissimas Physicorum quæstiones inuadere, ac non illi melius edita in vniuersum lege de viuorum foetuum Baptismo, minutiora ista, quæque ab experientia pendebant, vel prudentum iudicio commiserint, vel integra posterioribus legibus reseruauerint. Hoc igitur in Ecclesiastico more positum fuit Baptizare foetus quoscumque si vixerint; secus qui fecerit, ne ille fidelium consuetudinem, legémque Pontificiam conuellet. Alter verò vsus præfiniendi limites vitæ præcocibus foetibus ad Ecclesiam nunquam pertinuit; quare si quis in eo genere noui aliquid attulerit, in Ecclesiasticam disciplinam nulla propterea nouitas redundabit. An prohibeat Ecclesia ne quis recentior Anatomicus acutiore oculo videat, quod antiquiores fortasse non viderant? an si quid in re Physica experientia clarescet, quod antea latebat, idcirco in moribus Christianorum inclinatio vel perleuis consequetur?

Virtutem Solis illam, qua perspicua quæque radio permeat, penitusque collustrat, tunc mutatam dixeris, si quæ corpora translucida euaserint ex opacis? itaque vt Sol Publicæ lucis, Ecclesia Diuinorum munerum dispensatrix idonea quæque
spirituali

spirituali gratia perfundet, licet eadem non antea perfuderit, quia videlicet abstrusa, longéque seposita sua quadam conditione delitescabant. Nouas noui orbis nationes, de quibus tot sæculis sollicita non fuerat Ecclesia, non ita pridem nautarum industria monstrauit, quid ergo? à nautisne ostendi poterunt noui homines qui Baptizentur; à medicis verò, & Anatomicis non poterunt? aut negligens Ecclesia fuerit, quod abortiuus non ante prospexerit; diligens fuit etiamsi de Antipodibus tanto tempore non cogitauerit? Nimirum Antipus ad Geographum Abortus ad Physicum, neuter ad Ecclesiasticos pertinebant, nisi quod vtrisque per alienas artes iam notis ac manifestis, citra vllam moris nouitatem Baptisma iure merito ministrabant.

Hoc igitur dico: solet Ecclesia his qui viuunt fœtibus lauacrū Baptismatis adhibere: Solet Ecclesia monstrosos etiam partus quorum natura dubia est, salutari fonte perfundere. Solet Ecclesia illos, de quibus incertum est viuisne, an mortuis accenseantur, vngere tamen, vel absolueresub conditione, vt in Rituali Romano titulis *de Bapt. de Pœnit. de extrema vñctione.* Non est igitur præter Ecclesiasticum morem illum expiare, qui inter moribundum, ac mortuum dubius est; & fuerit præter morem illos abluere qui adhuc inter victuros, & viuos ambigua conditione versantur? *D. Pontificis verba. Quod si dubitet an viuat adhuc, vñctionem prosequatur sub conditione pronuntiando formam: si viuus.*

Eoque magis hæc premunt, quod certo nouimus, posse interdum fieri vt anima iam dilapsa, spiritus, qui vitales dicuntur, quosdam in extincto corpore motus faciant at verò pulsus ille, quem in fœtu apparere supra monuimus, anima non præsentem vix quidem contingere potest. Itaque hoc vnum interest in tanta rationis paritate; de altero an desierit, de altero an cæperit viuere dubitatur; motus in vtróque nonnullus apparet; certior tamen, & ordinatior in fœtu; non est igitur cur de illo quoque non sit præcipiendum. Si dubitas *an viuat adhuc, baptizetur sub conditione;* non ab Ecclesiæ moribus dissidet, quod euidenter Ecclesiæ legibus consonat.

179

CAPVT III.

180

QUÆ cum ita sint, nullus opinor non videt, quàm benè iam consequatur, quod erat extremo loco probandum: nihil videlicet contra consuetudinem nouaturos animarum Pastores, si quo decreto iubeant, vt eiusmodi foetus Abortiuorum Sacramento Regenerationis vtantur. Primo quia nihil hoc haberet, nisi extensionem legis ad alia non tam similis, quàm eiusdem planè rationis, atque naturæ; Quid enim porro interest an in aditu, an verò in exitu vitæ dubius homo baptizetur sub conditione? Deinde cum reuera non omnes Parochi, & obstetrices de numero dierum Baptizandi foetus consentiant, sed religiosiores quidam non parum aliorum tadtitati præcurrant, nullam speciem nouitatis afferret Episcoporum in eandem hoc est in tutiorem partem propensio. Denique cum tota res ab experientia dependeat, qua foetus opinione hominum multò citiùs viuere, ac moueri deprehensus fuit, nouas leges, nouis experimentis aptando mos Ecclesiæ antiquissimus seruaretur; quem ab Augustino morem ediscamus licet, l. 2. de Bapt. cap. 3. *Ipsaque plenaria Concilia saepe priora posterioribus emendantur cum aliquo experimento rerum aperitur, quod clausum erat, & apparet, quod latebat*: hanc Bellarminus sententiam non circa dogmata fidei, sed circa Constitutiones, quæ possunt ab aliqua temporum experientia pendere libentissimè recipit, ac tuetur. At in re præsentis non Vniuersalis Concilij decretum, sed quædam non fundata legibus consuetudo prætenditur. Non emendatione (quod tamen nomen Augustinus non horret) non (inquam) emendatione opus est, sed obsequio: vt præcipiente Pontifice si viuus est Baptizetur, idè vel trium dierum foetus baptizetur, quia viuus: *apertum est enim quod clausum erat, & apparet Anatomis experimentis, quod antea latebat. Scimus, videmusque illum viuere primis ferè diebus; audimus summi Pastoris vocem si viuus est, si vitalem indicet motum baptizetur, & adhuc*

Controu.
so. 4. part. 4.
l. 2. cap. 7.

huc exosum nouitatis nomen inuisamque speciem (quæ nulla est) auersamur? Innumera proferri possent ad experientiam rerum nouiter accommodata Ecclesiæ decreta; sed instar omnium fuerit, quo idem Paulus V. constituit, vt infantes nati etiam citra mortis periculum quamprimum baptizentur; quia etiam de adultis agens qui ægreferant suum baptismum differri, ad Pascha, vel Pentecostem, non differendum curauit. Hæc igitur memoria nostra sancita Pontifex voluit; cum tamen ab Apostolicis temporibus, ne quis nisi urgente mortis periculo præterquam in Paschatis, vel Pentecostes solemnitate baptizaretur, fixum, ratumque per vniuersam Ecclesiam fuisset. Vnde Leo Papa Primus *epist. 78. cap. 1.* *Magna (inquit) indignatione commoueor, quod quosdam ex vobis ita comperi esse Apostolica traditionis oblitos, vt præter Pascha festum, cui sola Pentecostes solemnitas comparatur, audeant sibi non aliqua humane infirmitatis necessitate cogente, ius Baptismatis vindicare: mox iubet vt Baptisma tantummodo in Paschate, ac Pentecoste credentibus, & desiderantibus conferatur. His etiam similia præcipiunt PP. Conc. Parisiens. ex Decreto Gelasij Papæ. Patres Conc. Altiſtudo. *can. 18.* Victor. Papa *decret. 1.* Sincius Papa *in Concil. Valent. cap. 1.* Hæc igitur Conciliorum decreta hæc Pontificum Romanorum constitutiones, hi mores ab Apostolis vsurpati toties, tam diffitis in locis, atque temporibus, tot tantorumque Antistitum legibus constituti, quia experientia deteriorum temporum docuit, & paruulorum vitam, & Adulorum voluntatem ante illa tempora sapius deficere, nunc demum nouati, commutatique Pontificia Indulgentia fuerant. Et quisquam consuetudinem obijciat, vbi experientia rerum, vel temporum suffragatur? Quod si nunc etiam rationes conferendæ sunt; nostra de Baptizandis Abortiuis sententia multis quidem partibus superabit. Durius est, Baptismum denegare quam differre: ibi ad aliquot menses extrahebatur, hic penitus negaretur; Maius est, consuetudinem legibus fultam, quam voluntariam conuellere, de illa centies deliberatum, nostra certis legibus caret. Honestius est, decretum mitigare quam rescindere, illud rescissum fuit, hinc verò ne mitigatione quidem, sed explicatione opus est. Opportunius*

Tit. Baptif.

est, necessitatis quàm solius deuotionis ergo antiquorum instituta relinquere, in re nostra æternæ salutis periculum imminet; cum ibi sola baptizandorum desideria causæ loco afferantur. Postremò ad Ecclesiasticas cæremonias consuetudo illa pertinuit, quæ licet mutari valeant, non tamen necesse est, præsertim cum ad Auctores Apostolos referuntur. Res autem de qua nunc agitur vsus sacramentorum continet ad eò necessarium, vt quoties idonea subiecta de nouo apparent, citra grauissimum crimen omitti nequeat.

182. Itaque si Paulina constitutio illa censuram nouitatis euadit (euadit autem certissimè) nihil est quod eandem vereantur decreta, si quæ de huiusmodi fœtibus baptizandis ab Animarum Pastoribus emanarint. Illo enim procliuis ratio deducit, illo Christiana pietas impellit, vrget Charitas Christi ad animarum salutem, non dico qualibet, sed qua licet, aut etiam qua debet ratione, procurandam: quarum causa omnium quidem bonorum suffragio, etiamsi dubia foret, vincere tamen deberet; nunc autem dubiis exactis clarissima in luce versatur, in qua non aliqua nouitatis species, non legum decretorumque repagula, non inconsultæ nomen temeritatis absterret, sed contra Theologorum grauissimæ auctoritates, Physicorum verò, & Anatomicorum pulcherrima experientia nos manuducunt, & fœtum viuere, ac moueri, vel primis diebus ostendunt, eumque si uiuat, & moueatur baptizandum esse Pontifex edita iam lege constituit.

Videtur ergo (quod probandum susceperam) plenissima religionis & grauitatis fore constitutio, qua præciperetur.

183. Quoniam Paulus V. decreuit vt fœtus humanus quilibet si uiuat aut vitalem indices motum baptizetur: tempus verò, quo viuere incipit non ad eò exploratum est, Parochi, & Obstetrices in ministrando summa necessitatis Sacramento eam sententiam probabilem præcipuè sequantur, qua vitando animarum periculo tutior, & opportunior esse videatur. Quare sicut idem Pontifex præcipit, vt sacramenta in exitu vita ministrantur sub conditione, quoties dubium fuerit an adhuc uiuat ille cui ministrantur; Ita fœtibus abortiuis Baptisma denegari non debet quoties de illis etiam, an adhuc uiuant, dubitatur.

Ita

Ira me confulenti respondendum putavi : Hæc tamen mea-
que vniuersa Romanæ, atque Apostolicæ Sedis iudicio hu-
millimè, ac libentissimè subdo.

MAXIMILIANVS DEZA,
Congreg. Matris Dei.

C E N S U R A.

ILLVSTRISSIMI ET REVERENDISSIMI D. D.

Ioannis Caramuel, *Sacræ Theologiæ Doctoris & Pro-
fessoris, &c. Casarei & Regij Consiliarij: Satrianensium
& Campaniensium Episcopi, &c.*

ABEBAM præ manibus, cùm hos duos 184
Tractatus censurandos recepi, Iuridico-Poli-
ticam Disputationem, quam Perillustris D. Mi-
chaël Bernardus VVeyms ad summam Docto-
ratûs Lauream in vtroque Iure consequendam
die 5. Sept. 1661. habuerat in Vniuersitate Dolanâ. In ipso
ille sine cuiusdam Candidati meminit, qui ad Leg. *Athletas* π.
de excus. tut. si non de omnibus, sed de multis agendum sit,
argutè & scitè *Doctores* à docendo, sicut *Montes* à mouendo
dici mathematicè demonstrabat. Vnde quicumque has Po-
sitiones,

- I. Diebus ieiunij extra *Quadragesimam*, ubi non est con-
suetudo, qua habeat vim legis, comedi possunt lacti-
cinia.
- II. *Mundus* innoxabitur die iudicij finalis, non peribit.
- III. *Ageus* intendit assimilare sibi passum: non agit in si-
mile, sed dissimile conuertit in simile.

IV. *Incertum est instans, in quo fœtui humano infunditur anima.*

V. *Ætas infantis semper aut ferè incerta est.*

falsitatis, nouitatis, & improbabilitatis notâ inurit, poterit *Censor* à *cenfendo*, sicut *Montes* à *mouendo* vocari. Prima enim ferè omnium Theologorum est. Secunda ratione apodicticâ & Patrum Veterum testimonio probatur. Tres posteriores omnium Philosophorum, Medicorum aut etiam Theologorum sunt: has P. Hieronymus Florentius, & P. Maximilianus Deza defendendas suscipiunt: has & illas D. Franciscus Verde. Quamobrem dicendum est Positiones illis contradicentes, quâ Philosophiam concernunt, esse falsas improbabilisque; & qua Theologiam, in animas Infantium crudeles.

185 Anne hoc iterum probare iubeor? Cùm vagire infantes, mori homines, lucere solem, æstiuos dies hyemalibus longiores esse, Lectoribus suadere debeam, obedire tenebor. Dicam liberè, aliquas Opiniones probabiles sub alicuius Reuiforis ignorantia pati interdum vidi: at certas manifestas & indubitatas, quales sunt quinque hæ, incriminati nunquam audiui, nunquam vidi. At hoc ipsum videtur ad bonum publicum conducere: vult enim Petronius (hoc Censori sit nomen: eum enim nolumus nominatim confundere) hypocriseos omnem laruam exuere, nec fieri maioris quàm valet: & cum Dialectica & Philosophia sit exfors, vult quod omnes hoc sciant; nec efficacius hoc singulis suadere posset, quàm Primas Veritates Philosophiæ, ab Vniuersis ad vnum sine vlla limitatione admissas, inurendo notâ singularitatis, falsitatis & improbabilitatis: vnde quicumque Tyro colligat, Philosophiam Petronium ne quidem à longè salutasse. Ergo vberioris doctrinæ gratiâ videamus singulas Resolutiones.

P R I M A.

*An ova & lacticia sint prohibita vi Iuris, in ieiuniis extra
Quadragesimam sub mortali?*

NEGATIVAM sententiam tenent D. Thomas 2. 2. *quest. 147. art. 8. ad 3. Durand. in 4. dist. 15 quest. 9. num. 1. & ibi Paludan. quest. 4. num. 33. Palat. dist. 8. Gabriel. dist. 16. q. 3. art. 3. Caiet. in summ. verb. Ieiunium initio. Syluest. q. 5. dictio 1. Angel. n. 15. Armilla num. 1. Rosella n. 11. Sabiena quest. 6. hostien. in Rubricq. de observ. ieiunior. num. 5. Nauarr. cap. 2. 1. num. 15. Abulenf. in cap. 6. Matthai 175. Viguierius cap. 6. institutio, §. 3. vers. primo. Medina, C. de ieiunio quest. 1. Turrecremata cap. Non oportet de consecrat. distinct. 1. Henriquez lib. 7. cap. 3. num. 9. Sanchez lib. 4. summ. cap. 11. num. 5. 2. & lib. 5. Conf. cap. 1. dub. 20. num. 7. Azor. tom. 1. lib. 7. cap. 10. quest. 2. Fagandez lib. 1. de 4. precept. Ecclesia cap. 2. num. 10. & num. 42. Ultima editionis. Bonac. disput. ultima de precept. Ecclesia quest. 1. punct. 2. num. 2. Filiucius tractat. 27. part. 2. cap. 3. num. 45. Trullench. lib. 3. in Decalog. cap. 2. dub. 2. num. 3. & in exposit. Bulla lib. 1. §. 4. dub. 3. num. 3. Diana primâ parte tract. 9. resol. 41. & 3. parte tract. 6. resol. 80. & 5. parte tract. 14. resol. 13. D. Didacus Narbana lib. de atate, & c. an 60. quest. 3. num. 4. Bossius de iubil. sect. 4. casu 18. num. 21. Reginald. Ledesma, Villalobos, & alij plures quos refert ac sequitur Pasqualigus decis. 68. num. 2. dicens esse communem omnium sententiam. Ergo D. Verde cum eadem tenet, viam communem ingressus ab omnibus suscipi debet. Et qui oppositum doceat, viam inuiam iniens, repelli debet, quousque tot Authores pios & doctos errauisse, euidenter ostendat.*

186

AN saltem stando consuetudini dicendum est, peccare illos mortaliter, qui eis diebus ieiunij extra quadragesimam opus & lacticiis vescantur.

Respondeo, non omnem consuetudinem (hoc est, multiplicationem

187

plicationem actuum) inducere obligationem & habere vim legis; sed eam tantum, quæ omnes condiciones habeat, quas Theologi statuunt, vt consuetudo esse obligatoria dicatur. Videlicet, quod non sit per errorem introducta, nempe, à putantibus, se esse obligatos: sed verè introducta sit ex certâ scientiâ, à scientibus se non esse obligatos, liberè volentibus, & validè potentibus se obligare. Hoc semper admittit & supponit Clarissimus D. Verde.

188

Respondeo secundò, consuetudinem abstinendi à lactici-
niis in diebus ieiunij extra quadragesimam, si in aliqua ciuitate aut prouincia hos characteres certò habeat, certò esse obligaturam: eamdémque, si alicubi eisdem characteres probabiliter habeat, ibi probabiliter esse obligaturam. Et hoc ipsum & vniuersi admittunt, & Clarissimus D. Verde cum cæteris.

Respondeo tertio, hanc consuetudinem non dari in Hispaniâ: nam credendum est, cum agitur de moribus patriis, indigenis; & Hispani hanc non dari consuetudinem ibi vidimus, & testamur. Ita Sanchez, Henriquez, Rodriguez, Portel, Villalobos, & tandem Leander, *part. 3. tract. 5. disp. 3. quest. 6.* qui sic ait: *Probatum auctoritate omnium Doctorum (præcipue Hispanorum, qui post Nauarrum scripserunt,) pro certo (N.B) affirmant, suo tempore iam dictam consuetudinem abiisse.*

Respondeo quartò, hanc consuetudinem in Germaniâ & in Belgio non dari: viximus enim in diuersis ciuitatibus, & in ipsis apud communitates piissimas & reformatissimas; & vidimus semper butyrum, caseum, &c. in refectorio ministrari.

Respondeo quintò, esse Authores doctissimos, qui negent dari consuetudinem, quæ habeat vim legis in Italiâ. Demòstrat hoc Medulla Theologiæ Hermanni Busenbaum, quæ edita fuit Romæ anno 1658. Ibi absolutè docemur, posse vesci lactici-
niis extra Quadragesimam etiam diebus ieiunij. Quam doctrinam Censores Romani & Magister S. Palatii (qui omnes sunt doctissimi & in Quæstionibus Moralibus versatissimi) si falsam iudicassent, expunxissent omninò: aut limitassent saltem, si iudicassent esse extra Italiam tutam, at non posse admitti in Italia. At ipsi reliquerunt vt erat: censuerunt igitur æquè esse tutam in Italiâ quàm extra Italiam.

Forrè

Fortè Italiae nomine intelligere noles Lombardiam: fortè noles Siciliam. Ergo quid in utrâque circa abstinentiam à lacticiiniis fiat, paucis habeto.

In Ditione Mediolanensi nulla est abstinenti à lacticiiniis extra Quadragesimam consuetudo: sic S. Thom. Doctores, & Viri prudentes & pij à nobis hîc Romæ consulti, restantur: nempe indigenæ, quibus debetur plena fides. Vbi Hispani non imperant, varij sunt mores: & si interrogas, an sint lege præscripti, teremittam ad *S. Respondeo sexto.*

De Sicilia minor est difficultas. Antonius Cotonius ad mentem Dianæ in *summâ verb. Ieiunium, num. 55.* sic inquit. [Uterque Sanchez, ac nouissimè Trullench. *vbi sup. num. 9.* dolent (fortè, docent) in Regno Hispaniarum talem consuetudinem, quæ obliget sub mortali, constare non posse: quia non potest adesse præscriptio 40. annorum requisita ad eam legitimandam; maior enim populi pars à multis annis sumit Bullam & edit lacticia etiam in quadragesima, & sic contrarius vsus non potest allegari, nisi apud paucos, & pauperiores, qui videntes alios, qui edunt lacticia, habere Bullam, putant, edi non posse sine Bulla. *Quæ omnia militant pro nostro Regno Siciliae.* Et dum hæc omnia faciant saltem quæstionem dubiam, turò quis potest hanc sententiam sequi, quia in dubiis melior est conditio possidentis: possessio autem stat pro libertate. Et in dubio nemo præsumitur se velle obligare. Ita Diana *part. 1. tract. 9. resol. 5. S. Sed talem, res. 6. in fine, & 41. part. 3. in addit. resol. 20. & part. 5. tract. 14. resol. 13.*]

Respondeo sexto, esse hodie multorum opinionem, quæ docet, hanc nullibi consuetudinem obligare ad mortale. Sic pronunciant Sanchez in *summa lib. 4. cap. 11. num. 52.* (non 25. vt inuenies apud ipsum) & *lib. 5. consilior. cap. 1. dub. 21. num. 2.* (vbi pro hac parte refert consilium Prouinciale Toleranum celebratum 1583. & Synodum Granatensem annò 1568.) Henriquez *lib. 7. summ. cap. 13. num. 9.* Rodriguez *tom. 1. summ. cap. 23. conclus. 3.* Villalob. *1. part. summ. tract. 23. diff. 2. n. 7.* Filliucius *tract. 27. part. 2. cap. 3. num. 49.* Portel. *in dub. Regul. verb. ieiunium, in addit. num. 9.* Diana *1. part. tract. 9. resol. 41.* Sancius in *select. disp. 51. num. 19.* Valquez *1. 2. tom. 2. disp. 177.*

cap. 6. num. 15. Bofius *sect. 4. de Iubileo casu* 18. num. 32. & Trullench. *lib. 3. in Decalog. cap. 2. dub. 3. num. 4.* Quos omnes citat & sequitur Pasqualigus *decif. 69. num. 2.* His adhuc addi possunt Leander de Murcia *quest. 9. sup. cap. 3. Regule S. Francisci à num. 3. pag. 184.* Baltanas *in Apologia de esu lacticiniorum fol. 8.* & Didacus Narbona *lib. de etate ad omnes actus anno 60. quest. 3. num. 5.*

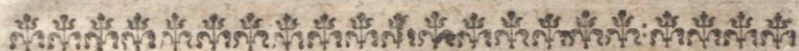
190

Dari alicubi consuetudinem, quæ habeat vim legis affirmavit Leander: illum autem fortissimè impugnat Pasqualigus: & dum inter se disputant, tu neutrum esse certum resolve. Apud Antonium Cotonium, *vbi supra. Filiucius tom. 2. tract. 27. part. 1. cap. 3. num. 49.* observat talem consuetudinem, si alicubi recepta est, introductam esse ex devotione, & propterea admonendum populum, ne peccet ex conscientia erronea. Et nota, quæso, ultima verba: non enim populum admoneri iuberet, nisi certissimum esse iudicaret quod docet. Porro est quæstio facti, & ab historia aut processu, non autem à ratione dependet: nam stando naturæ rei, nec Leandri, nec Pasqualigi opinionem esse veram repugnat.

Authores, quos D. Verde legerat, & citat, sunt Sanchez, Turlenchius, Tamburinus, Escobar, Amædeus Guimènius, Busenhaus, Vasquez, Rodriguez, Henriquez, Sancius, Bofius, Villalobos, Filiucius, Portel, Corsetus, Diana, Pasqualigus, & alij, omnes piissimi, omnes doctissimi, omnes Classici: qui omnes agunt de Episcopatibus, in quibus consuetudo hæc ex devotione fit introducta; non autem de illis, in quibus à scientibus se non esse obligatos, potentibus & volentibus se graviter obligare fuit introducta: quia vbi agitur de his, nulla est Theologorum dissensio: omnes enim conveniunt, servandamque esse consuetudinem asserunt, sub mortali.

Infert D. Petronius. Ergo D. Verde sententia est falsa, est nova, est improbabilis. O falsam, ô novam, ô improbabilem (aut verius, ô nullam) mei D. Petronij Logicam: Addit D. Petronius. Eminētissimi D. Cardinales declarabunt contrarium. Ad hoc ego dico nimis videri perspicacem, qui præterita nescit, & futura contingentia prædicit. Non declarabunt puto illi contra opinionem communem. Quid, si fecerint? Decla-
ratio

ratio illa faciet Ius nouum : habebitque practicam authoritatem, quantum iusserit sanctissimus Dominus noster, cui, quidquid expediat, præcipiendi authoritas, obediendi autem gloria nobis vniuersis relinquitur. Interim iterum moneo, sicut sunt Episcopatus, in quibus talis consuetudo non est; aut si sit, non censetur obligare ad mortale, posse esse aliquos, in quibus illa legitimè & sub graui onere introducta sit. Ergo generalis Regula dari omninò non potest. De his Episcopatibus nec D. Verde, nec Pasqualigus, nec Authores, quos citant. Sed qui sunt isti? Quid scio? Mundus est magnus: & ideò singulis Ecclesijs doctissimi præficiuntur Episcopi: Ergo singulorum Episcoporum erit in sua diocesi examinare, An consuetudo legitimè & cum graui onere introducta sit?

S E C V N D A

An die iudicij finalis Mundus sit adnihilandus, an verò perficiendus & innouandus?

 *O*c posterius ratio, & authoritas euidenter persua- det. *Ratio*: quia homines post resurrectionem erunt corporei vt nunc: habebunt tamen corpora immortalia. Ergo erunt in aliquo loco. Ergo Mundus non adnihilabitur; quia, si adnihilaretur, nullus maneret locus. *Authoritas*: quia *Infernus*, *Empyreum* nomina locorum sunt, in quibus beati & damnati homines erunt: sed & infantes, qui sine baptismo decesserunt, sibi aliquem locum vendicabunt. Non ergo adnihilabitur Mundus: hoc enim adnihilato, nec *Empyreum*, nec *Infernus*, nec *Terra*, nec *Limbus* maneret. Vnde communis sanctorum Patrum consensus iubet, vt mundum non adnihilandum, sed innouandum fore dicamus.

Vt autem hoc melius intelligas, adnotato, tres esse posse in hac Controuersia Resolutiones. I. *Mundum, vt iacet, in aeternum mansurum.* II. *In die iudicij finalis periturum & in nihilum reductum iri.* III. *Nec perman surum vt nunc est: nec*

adnihilandum omninò : sed innouandum & purificandum. Prima est Aristotelis & Ethnicorum : Secunda D. Petronij tantummodò : Tertia Theologorum & Patrum. Vt hæc Tertia clariùs stabiliatur, nonnihil dicamus de Primâ : Secunda enim, quia noua & improbabilis est, & sola non lectione Veterum Scriptorum fundata si semel stabiliatur Vltima, suo corrueat pondere, & impugnationibus non indigebit, vt ab vniuersis reiiciatur. Ergo attende.

Sanè D. Francisci Verde doctrinam reperio apud Isaiam, qui cap. 51. ait. *Leuate in Cælum oculos vestros, & videte sub terra deorsum : quia Cæli sicut fumus liquefcent, & Terra sicut vestis atteretur, & habitatores, sicut hæc, interibunt.* Subsumo. At fumus, cùm liquefcat, non adnihilatur : vestis, dum atteritur, non adnihilatur : homines dum moriuntur, non adnihilantur. Ergo nec Cælum, nec Terra adnihilabitur.

Ignis materiam non conuertit ad nihilum, sed purificat : & mundus igne conflagrabit & perficietur. D. Petrus Epistolæ suæ tertio sic inquit. *Adueniet autem dies Domini vt fur, in quo cæli magno impetu, transient, elementa verò calore soluentur, terrâ autem, & qua in ipsa sunt opera exurentur. Cùm igitur hæc omnia dissoluenda sint, quales oportet vos esse in sanctis conuersationibus & pietatibus expectantes & properantes in aduentum Dei Domini, per quem Cæli ardentes soluentur, & Elementa ignis ardore tabescent ? nouos verò cælos & nouam terram secundum promissâ ipsius expectamus, in quibus Iustitia habitat, &c.*

S. Petrus Apostolus cum Simone Mago disputaturus The-
sim D. Francisci Verde propugnandam assumit : illamque se didicisse à Christo affirmat. Eius verba sunt hæc. *Tunc istud quidem visibile cælum resoluetur vt liber : illud verò quod est superius, vt apparet, & Anima Beatorum corporibus suis reddita, inducerentur in lucem. Impiorum verò Anima, pro immundis actibus suis spiritu flammeo circumdata, in profundum : ignis inextinguibilis mergerentur, per saculum expensura supplicia. Hæc autem vera esse, verus Propheta (nempe, Christus) nobis testatus est, &c.* Enumerat cælos duos : visibile & inuisibile : sydereum (hoc visibile nominat propter
Planetas

Planetas Astraque, quæ in illo cernuntur) resoluendum : Em-
pyreum (& hoc inuisibile vocat, quia ἀναστρεφόν est) perman-
surum statuit. Ergo Firmamentum, Planetarij orbes, Eleme-
nta, &c. non adnihilabuntur, sed dissoluentur vt liber.

Simon Ethnicorum veterum errore tinctus, existimabat
Mundum hunc æternum permanfurum, vt iacet : adeoque ex
tribus, quas dedimus, primam sententiam propugnaturus,
D. Petro contradicit, & ait. *Si visibile istud, vt ais, Cælum
resoluetur, cur ab initio factum est.*

Respondet D. Petrus. *Propter hominum presentem hanc fa-
ctum est vitam, vt esset interiectio quadam & diuisio; ne quis
forè indignus habitationem cælestium & Dei ipsius sedem vi-
deret: quæ his solis, qui mundo sunt corde, preparantur: Nunc
autem, id est, agonis tempore, inuisibilia placuit esse ea, quæ
vincentibus, ad premia destinata sunt.*

Et Simon ait: *Si Conditor bonus, quomodo bonus bona dissol-
uet aliquando? si autem quasi malum dissoluit, & destruit; quo-
modo non videbitur malus, qui malum fecit?*

Et Petrus ad hæc: *Quoniam, inquit, spondimus tibi, ne
blasphemantem te fugiamus: ipse enim recedes pro his quæ lo-
queris rationem; patienter ferimus. Audi ergo nunc. Cælum
istud quod visibile est & pertransit, siquidem propter semet-
ipsum factum esset, haberet fortasse, quod dicis aliquid ratio-
nis, quia resolui minimè deberet. Si verò propter aliud quid
factum est, & non propter se, necessariò soluetur, vt illud pro
quo factum videtur, appareat. Sicut, verbi gratiâ dixerim,
testa ouorum, quamuis pulchrè facta, & diligenter formata
videatur, necesse est eam frangi, & resolui, vt inde pullus
procedat, & illud pro quo totius cui forma expressa videtur,
appareat. Ita ergo & huius mundi necesse est transire statum,
vt status ille sublimior Regni Cælestis effulgeat.*

Et Simon: *Non mihi videtur, quia resolui possit Cælum,
quod à Deo factum est, ab æterno enim æterna fiunt: à corru-
ptibili temporalia & caduca, &c.*

Ecce tota Petri & Simonis dissertatio non erat, an mundus
adnihilandus esset, sed an dissoluendus aut innouandus? Exstat
hæc Dissertatio apud S. Clementem lib. 3. *Recognit.*

Sed & lib. 2. *Recognit.* idem S. Clemens de eadem D. Petri & Simonis Magi dissertatione disputans, ait. *Vnum quidem confiteri conuenit Deum, qui verè est. Cælos autem esse qui ab eo facti sunt, sicut & lex dicit; quorum vnum Cælum sit superius, quo continetur etiam visibile firmamentum, illud esse perpetuum & aeternum (Empyreum putat) cum his qui habitant ibi. Istud autem visibile (scilicet firmamentum & cæli Planetarum) in consummatione sæculi consumendum esse, & transire, vt istud Cælum quod est antiquius (puta Empyreum) & excelsius, post iudicium sanctis & dignis appareat, &c.*

Empyreum permansurum docet: sydereum autem cælum & aëreum consumendum, transiturumque: Ergo non adnihilandum sed innouandum: quo enim staret modo Empyreum continens, si cæli contenti in nihilum redigerentur?

Hæc etiam fuit sententia Hermetis (Mercurij) S. Pauli discipuli, qui in libro, quem Pastorem inscribit, sic ait. *Ecce Deus virtutum, qui inuisibili virtute & magno sensu suo condidit mundum, & honorifico consilio circumdedit decorem creature sue, & fortissimo suo verbo confixit cælum & fundauit terram super aquas, & virtute suâ Omnipotenti condidit sanctam Ecclesiam suam, quam benedixit: ecce transferet cælos & montes, colles ac maria, & omnia plena fient electis eius, vt reddat illis responsonem, quam repromisit cum multo honore & gaudio, si seruauerint legitima Dei, qua acceperunt in magnâ fide. Nomine legitimorum Præcepta intelligit: & insinua-re videtur post diem iudicij Cælum ipsum sydereum in Empyreum conuertendum esse, non autem adnihilatum iri.*

Aut fallor, aut Hermeti consonat P. Antonius Schirlæus de Rheita Capucinus in suo *Radio Sydereo-Mystico, part. 1. lib. 4. cap. 1. membr. 4.* inquit enim. [Quibus verbis, quis hoc solemniſſimum Paradoxon haud forsan ineptè posset inferre: scilicet post diem Iudicij fortè per creationem cæli noui & terræ nouæ intelligendum esse cælum hoc visibile & terram, quasi in sedes Empyreas forè transmutanda: ita vt totum Vniuersum (carcere infernali excepto) in merum cælum Empyreum transmutandum sit.] & statim. [Quid impediret itaque probabili coniecturâ opinari: scilicet ob reuerentiam Verbi Omnipotentis

nipotentis Dei in terrâ nostrâ concepti; & sanguinis eius pro mundi salute in illâ effusi: necnon ob infinita Christi, B. Virginis, & Electorum omnium merita in eâ cumulata; hanc Tellurem, pro maiori accidentali sanctorum solatio in locum quasi Empyreum etiam transmutandam esse?] Hanc de translatione Telluris opinionem, si Translationis nomine non iam innouationem & purificationem, sed motum localem intelligat non doceo; ajo tamen librum Schirlæi fuisse Antuerpiæ editum; & à Censoribus Ordinariis approbatum anno 1646. Stat igitur, defacandum, purificandum & innouandum fore mundum: non verò adnihilandum.

Obijciat fortè aliquis, vt tueatur opinationem aut veriùs errorem Petronij, PRIMò illud Isaïæ cap. 65. *Ecce ego creo caelos novos, & terram nouam: & non erunt in memoria priora, & non adscendent super cor.* Ergo terra & coelum adnihilabuntur, quia adnihilationi opponitur creatio. Ergo, si cœli & terra noua creabuntur: hoc est ex nihilo producentur: cœli & terra antiqua adnihilanda sunt. SECUNDò illud eiusdem Prophetæ cap. 66. *Sicut cœli noui & terra noua, qua ego facio stare coram me, dicit Dominus: sic stabit semen vestrum & nomen vestrum.* TERTIò, illud Ioannis Reuelationum suarum cap. 21. *Et vidi cælum nouum & terram nouam: primum enim cælum & terra abijt, & mare iam non est, &c.*

Sed hæc testimonia D. Francisci Verde, quæ veterum omnium Patrum est Resolutionem firmant. AD PRIMVM dico verbum *Creo* in sacrâ Paginâ non significare *Produco ex nihilo*, ait enim Diuina sapientia (Verbum æternum) *Ab initio & ante secula creata sum*, & tamen Verbum æternum ex nihilo productum non fuit. Sumendo vocem in significatione Scholasticâ aio, si hic totus mundus quoad formas & materiam desineret, & nouus loco eiusdem immediatè inciperet, nec hic dicendus esset adnihilari, nec ille creari: patet enim hoc ex mysterio Eucharistico, in quo nec substantia panis & vini adnihilatur, nec Christi corpus & sanguis creantur: sed conuertuntur & vt loqui solemus transsubstantiantur. Ergo Isaïas loquitur de corruptione formali: nempe accidentali, si cœli & elementa sint corpora simplicia physicè: si autem

materiâ.

materiâ & formâ substantiali coalescant, quod Peripatetici nobilissimi negant, erit corruptio etiam accidentalis, si mundus tantummodò sit purificandus: aut etiam substantialis, si in nouam speciem innouandus: nunquam tamen erit adnihilatio. **S E C V N D V M** testimonium ajo militare pro D. Verde sententiâ: nam, si ita innouabitur cœlum, vt homines: illud nunquam adnihilabitur: nam isti morientur & resurgent, nunquam tamen adnihilabuntur. **T E R T I V M** autem non vrget: nam *abire non est adnihilari.*

Stat igitur hanc D. Francisci Verde Positionem esse claram & certam & apud Sanctos & Doctores communem, adeoque D. Petronij Censuram esse dignam Censurâ.

T E R T I A.

An Agens agat in simile: an in dissimile?

192

NOVIT Petronius. *Si simile non agit in simile, homo non generabit hominem.* Bone Deus! Loquitur Latinè, an Hebraïcè? Vbi est Dialectica? vbi Philosophia? Anne, qui Libros scribunt, habent obligationem illum docendi Logicam, aut eius tolerandi Censuram, quamdiu Logicam nesciat? Hæ duæ propositiones

Simile agit simile.

Simile agit in simile

quæ à Petronio confunduntur, sunt omninò diuersæ. Prima est vera, falsa secunda: ignis enim producit sibi simile, nempe alterum ignem: at, vt illum (sibi similem) producat, non agit in ignem (sibi similem) sed in lignum (sibi dissimile.) Et hoc est prima litera Abecedarij Philosophici: nam apud omnes principia generationis sunt tria: Materia, Forma, & Priuatio: nisi enim præcedat in materia priuatio, non poterit forma introduci. Agens est ignis, v. gr. materia, in quam agit, est illi iterum & iterum dissimilis: nam habet formam ligni, quâ caret agens: & caret formâ ignis, quam habet agens. Et vt

puto

puto ad ignem accedit Petronius in hyeme, quando friget : non in æstate, quando æstuat. Sed cur verba consumere debemus in re tam clarâ ?

QVARTA, & QVINTA.

An tempus Animationis, & ætas Infantum sint incertæ?

DE duabus vltimis Propositionibus vberius in Intentionalis Theologiæ Proœmio disputo : nam sunt omnium ad vnum Philosophorum & Theologorum, nec dabit vel vnum Petronius, qui Arithmetico calculo præmissis instans illud, quo anima infunditur in Embryonem, determinet. Est hæc res tam incerta, vt sententiæ, quæ circumferuntur, Coniecturæ debeant vocari potius, quàm Opiniones probabiles. P. Petrum Hurtadum suspexi olim Salmanticæ, & hodie cum summo fructu lego : & tametsi doctissimus & eruditissimus fuerit, ait, *instans, quo anima infunditur, ab illo cognosci, qui illam creat.* Sic vir sapientissimus statuit : sic etiam doctissimus & mihi charissimus P. Arriaga, qui *de hac materiâ nil nisi diuinando sciri aut dici posse* pronunciat : sic etiam vniuersi Philosophi & Doctores : siqui enim diem aliquem determinatum animationi præscribunt, non illum vt certum, sed vt probabilem nobis proponunt. Stat igitur hanc Propositionem,

Incertum est instans animationis.

Ratione & autoritate demonstrari. Ratione, quia illud est incertum, quod nec ex Diuinis literis euidenter eruitur, nec apodicticâ ratione persuaderetur. At nulla Opinio (multæ enim de tempore animationis factus sunt) aut sacrarum literarum testimonio manifesto firmatur, aut ratione euidenti fulcitur. Ergo singulæ incertæ sunt. Quamobrem doctissimè Hurrad. *disp. 2. de causis & ordine generationis, sect. 9.* [Medici aliter sentiunt de formatione fœtus. Valesius *lib. 2. controu. cap. ad fin.* ait, fœminas nunquam formari ante diem 40. Mares verò formari diebus 30. aut 35. Laurentius Andreas *lib. 8. quest. 19.*

docet ex Hyppocrate longissimum terminum foeminis esse duos & quadraginta dies, maribus autem 30. quam sententiam latè, doctè & erudite confirmat Peramatus *lib. de hom. procreatione cap. 5.* Equidem ex Anatome aliquid conijci potest: quæ autem sit Embrionismi periodus, & quod animationis initium, nec Hyppocrates, nec Galenus, nec Aristoteles sciunt, nouit autem, qui omnia nouit.] Sic Hurtadus.

Equè etiam incertum est tempus natiuitatis: nam vel quaeritur, *Quot* menses, aut dies habeat iste, qui nascitur: aut, *Quot* menses, aut dies omnes habere debeant, vt naturaliter (hoc est sine violentiâ) nascantur? Vt alterutram valeas resolvere, nil reperias præter coniecturas & tenebras. Dico ad secundam tempus, quo infans in ventre mansurus sit, Naturam non determinasse: nam alij manent diutiùs, alij citiùs pariuntur. Dico ad primam de illis, quorum matres semel tantùm sunt cognitæ, certitudinem haberi posse: at vero de illis, quorum frequentius conuenerunt parentes, nullam certitudinem haberi posse: multæ enim copulæ carent effectu, & foeminæ menstrua sua malè numerant, & sunt infantes interdum nouimestres, qui esse septimestres creduntur: & in hoc experientiæ quotidianæ credendum est, quousque D. Petronius demonstrationem in contrarium adducat.

194

Stat igitur Clarissimi D. Verde Positiones esse euidenter certas, (vt tolerarentur, sufficeret esse probabiles) & hanc, *Ille sunt falsa noua & improbabiles*, esse euidenter falsam. Ergo cum ex diametro in materiâ tam clarâ opponimur, etiam erit certa hæc, *Petronius Dialecticam & Physicam nescit.* Sed de hac Orbis literarius sit iudex: adeoque hanc ipsam meam Censuram, & hoc meum de Domini Verde P. Florentinij & P. Dezæ doctrinâ, & D. Petronij censurâ Iudicium totius Orbis terrarum iudici confidenter submitto. Romæ 12. Sept. 1662.

D. IOANNES CARAMVEL.

INDEX

I N D E X

R E R V M N O T A B I L I V M.

Omnes numeri sunt marginales.

A

Abortus.

Vis fit n. 61. largè sumptus succedit n. 60. & 63. An natus secto ventre fit abortus n. 95. & 96.

Agens.

Omne agens intendit assimilare sibi passum: non agit in simile: sed dissimile conuertit in simile num. 9. 192.

Anima.

Aduenit corpori deorganizato n. 11. An in primo instanti n. 12. V. verb. *Fœtus* & verb. *Natiuitas*.

Animantibus.

Est statutum certum tempus n. 56.

Astrologi.

Quomodo distribuunt Planetas per menses, dum infans est in vtero Matris? An ratione hæc ipsa distributio fundetur? n. 75.

B

Baptismus.

Semper fœtus baptizandus. n. 29. 30. 168. ad 183. in quavis parte corporis n. 105.

C

Causa finalis.

Si cesset fidei commissum ei innixum extinguitur n. 118. in fin.

Certum.

Est quod euidenter, vel fide diuina constat n. 10.

Cælum.

Consumetur, corrumpetur, defæcabitur in aliam formam (substantialem aut accidentalem) transibit: non autem ad nihilabitur num. 191.

Casar.

Natus fuit mense decimo n. 48.

Cæsares.

Hoc est nati secto ventre succedunt num. 97.

Create.

Quid significet in sacra Pagina? Quid apud Scholasticos? n. 191. §. *Sed hæc.*

Christus Dominus noster.

Natus est mense decimo n. 48.

Consuetudo.

Quid illa sit? Quid requirat vt habeat vim legis? n. 187. An non comedendi lacticia diebus ieiunij extra quadragesimam detur consuetudo in Hispania? an in Belgio & Germaniâ? an in Italia & Sicilia? an alibi? n. 188. 189. 190. An detur non baptizandi fœtus abortiuos ante 30. aut 40. diem? n. 178.

Index rerum

Contumax.

Etiam est qui venit & statim abiit.

n.65.

D

Dialectica.

Est ratiocinandi ars. summè necessaria in Schola: hodie à pluribus, qui libros scribunt, neglecta. Agit de Axiomatibus, ex quibus discurritur: & de consequentiis, quæ ab illis oriuntur. Terminum nonnulli explicantur. Quinam infantes aborti, & qui aborti dicantur: n.60. An octimestris sit abortiuus? n.78. An natus sexto mense? n.81. Quid sit foetus vitalis? n.82. An secto matris ventre extractus, abortiuus sit? n.95. Quis sit primogenitus, si nascatur gemellim. 151.

D. Petronij mirabilis & absurda Dialectica n.190. §. *Infert.*

Propositiones fundamentales sunt in singulis scientiis: tales sunt in philosophia, *simile non agit in simile Agens intendit assimilare* sibi passum n.9. 184. 192. *Incertum est tempus natiuit.* n.31. 193.

Dantur hypotheses nonnullæ impossibiles eiusmodi sunt primò, quæ contradicunt præmissis quatuor propositionibus. Secundo, *Natus in mense in quo viuere non possit.* &c. n.121.

Argumentationes aliquæ non sunt bene & ad rem. Talis est illa. *Incertum est tempus animationis. Ergo incertum, an sit irregularis, qui procurauit abortum.* n.27.

An ex institutione à patre facta ad factam ab extraneo valeat consequentia? An ex prægnantia colligatur filiatio? n.126. An ex vultus similitudine? n.137. 142.

S. Petri & Simonis Magi argumentatio. n.191. §. *S. Petrus.*

Donatio.

An reuocetur ab illo, qui statim moritur? n.111. An reuiuiscat mortuo filio reuocante? n.113.

E

Ens virtuale.

Entia realia Vniuersis sunt notata: at Virtualia seu Moralia, non item. *Ens virtuale est, quod non est quale dicitur, prudentum tamen suppositione aut estimatione ita se habet, ac si quale dicitur esset.* Tota Philosophia ac Theologia Moralis ab hac definitione pendet. Sic adoptatus, dicitur filius Virtualis, quia realiter non est filius: at ita se habet ac si filius realiter esset.

Sic etiam *Libri* dicuntur quasi liberi, quod sint ingenij partus, & amentur vt filij. n.10.

Consuetudo si habeat omnes qualitates quas Authores requirunt, est lex virtualis. *ibid.*

An aborti dicantur virtualiter non esse filij? n.62. 67. An ita se habeat ac si non esset natus? n.64. 106. An venire & statim abire, sit idem virtualiter ac non venire? num.65.

Ex illâ Regulâ. *Si prauidisset, starnisset*, colligitur dari statuta virtualia. n.100.

Consuetudo introducta à scientibus se non esse obligatos, volentibus & potentibus se obligare, est virtualiter lex n.167. §. *Et multi*, & n.187. §. *Respondeo secundò.*

Voluntas testatoris virtualis an actuali æquiualeat? num.98.

Empy

Notabilia.

Empyreum.

In die iudicij non conflagrabit nec corrumpetur sed manebit illæsum. n. 191. An Cælum sydereum post iudicij diem in Empyreum transibit: *ibid.* §. *hæc etiam*: & §. *Aut fallor.*

Epychia.

Est virtus, & reputatur dispositum, quod quis disposuisset, si cogitasset.

Evidentia.

Non stat cum opinione. n. 10.

F

Fœmina.

Tardius nascitur quàm masculus. num. 37. & 155.

In dubiis masculus est primogenitus. num. 162.

Fœtus humanus.

Animatur incerto tempore. n. 10. An prima die conceptionis, an die 40. an 4. mense n. 16. An motus sit animationis signum n. 15. Ad id homini possit esse notum num. 18. 19. Quæ sit opinio communis in hoc. n. 21. Quando anima infundatur fœminæ. n. 22. 23. & 24. An in hoc dispar sit ratio maris & fœminæ. n. 23. & an animetur, quando fœtus est deorganizatus. n. 11. & 24.

Animationis tempus iure non taxatum calidior citius nascitur. n. 36. Viuaciores diuturnius morantur. num. 26.

Succedit si sit vitalis. n. 62. Est Octimestris magis vitalis quam Septimestris. n. 60. & 70.

Fideicommissum.

An tollatur ab illo, qui statim moritur. n. 110. & 111. An fœmina ab illo excludatur. n. 112. Quid de fideicommissio facto (si sine liberis decesserit) si filius statim moriatur. num. 116. Quid in aliis conuentionibus factis (si sine liberis, &c.) num. 118.

nibus factis (si sine liberis, &c.) num. 118.

Filius.

Natus 6. & 8. mense an vitalis? Obseruat. 4. num. 67. 68. & 85. præsumitur maturè natus in dubio. n. 80. An dicatur natus qui viuere non potest. n. 81. Natus 6. mense an tollat test. & fideicommissum. n. 80. 82. & 84. An debeat legatum relictum filio nascituro, si extrahatur seeto ventre. n. 98. An seminatus & mortuus sit legitimus, rumpatque testamentum. n. 102. quid si totus natus moriatur. n. 105.

An natus mutilus succedat. num. 104. Vide verb. Cæsares. An filius mortuus succedat. n. 108. Sufficit tamen si per momentum vixerit. *ibidem* & n. 105. purificat conditionem (si sine liberis decesserit). n. 117. Semper præsumitur natus tempore, quo viuere potest, & hoc negans probat. num. 122.

Cuius sit filius primi an secundi viri. n. 124. & 136. filiatio difficilis probationis. n. 132. Et quibus coniecturis probetur. n. 124. An ex matris prægnantia. n. 126. ad 136. An ex similitudine. num. 137. & 143. Vide verb. Gemelli.

G

Gemelli.

Quomodo generentur. n. 151. Cur vnus nascatur ante alium? n. 152. & 154. Primogenitus robustior. n. 156. & 157. Vnus alium non premit. n. 153. Quis primogenitus ex gemellis natis seeto ventre. n. 161. in dubio masculus præsumitur prior. n. 162. Si vterque masculus an stetur fortibus. n. 163. An vterque admittatur. n. 164.

Index rerum

Generatio.

Ad illam concurrat imaginatiua obser.
n. 141. Sexagenarius vt plurimum
non generat. n. 144. Calculus non
impedit. n. 145. Amor generatio-
nem conciliat. n. 146.

H

Hercules.

Natus mense decimo obser. n. 48.

Hæres.

Vide verb. filius; verb. abortus, verb.
fœtus, verb. Cæsares, verb. Legiti-
mus, verb. Primogenitus, verb. Na-
tiuitas.

An quinquemestris sit hæres. n. 123.

An octimestris à n. 64. ad 78. An na-
tus secto ventre. n. 85. An mutilus.
n. 104. An momento viuens. n. 105.

Homo.

Non nascitur nisi perfectè, & deorga-
nizatus. n. 32. Quæ sit incerto tem-
pore ibid. v. verb. natiuitas hominis.

Honor.

Augetur mutata melius sententia.
n. 34.

I

Ignorantia.

Homo semper discere debet. n. 35.
Censor positivè voluit suam
ignorantiã demonstrare. n. 185. 194.

Imaginatiua.

Concurrat ad assimilandum n. 149. &
morbos potest inducere. num. 140.

Quid ad hoc requiratur. n. 141.

Irregularitas.

In dubio an fœtus sit animatus non
incurritur ex abortu. n. 27. 29. An
fœtus præsumatur animatus. n. 29.
Abortus fœti animati facit irregu-
larem. n. 29. Hoc tamen est deter-
minatu difficile. n. 136.

Iudex.

Propter æquitatem à rigore recedit.
num. 94.

L

Lac.

Non est signum prægnantiæ &
potest esse in viris & Virgini-
bus. n. 98.

Lacticia.

Extra quadragesimam iure & consue-
tudinè nunquam prohibentur in
Hispania. n. 188. Nec in Germania.
188. nec in Italia, nec in Sicilia. ibid.
Imò nec vllibi. 189. 190.

Legatum.

An debeatur matri, si pariat, & filius
nascatur secto ventre. n. 98.

In legato non inspicitur modus, sed
res, & voluntas Testatoris. num. 99.
& mens attenditur magis quàm
verba. n. 101.

Legitimus.

Quinquemestris legitimus. n. 40. 41.
Item Septimestris num. 43. quid de
Octimestri. n. 44. & 45. an decime-
stris. n. 48. vide verb. filius, & verb.
octimestris.

Quid de nato mense 10. 11. 12. 13.
& 14. n. 86. & 91. Vndecimestris an
excludatur à successione. num. 88.
90. 92.

Lex.

Imitatur naturam n. 66. non respicit
raro accidentia. n. 98.

M

Mater.

An succedat filio nato ventre ex-
secto. n. 98. & 99. dicitur pe-
perisse, quæ decedit in puerperio.
n. 99. An succedat in sibi relictis si
pariat, quando partus est monstruo-
sus. n. 110.

Monstrum.

Non succedit, vide num. 119.

Mola.

Quid sit? num. 147. sine viro generari
potest

Notabilium.

potest. n. 148. etiam licet difficilius virgo illā generare potest. n. 149. & præsumitur Casta molatica. n. 150.

Moralitas.

Moralia sunt Entia quædam virtualia. vide *Ens*.

Mundus.

Non peribit in die vltima. n. 165. Igne purgabitur: an verò sit ignis naturalis: an post instaurationem sint futura animalia excrementa in Inferos descendunt, & cælorum motus cessabunt. *ibid.*

N

Natiuitas hominis.

Incerta obseru. 4. per totam: potest nasci mense quarto & quinto. n. 36. 38. 40. 58. 123. mense sexto. n. 40. septimo. 42. 43. octauo. num. 44. 45. & 57. & mense nono. n. 46. 47. 53. mense decimo. num. 46. 47. & 48. & mense vndecimo. n. 33. 49. 52. 53. & 91. mense duodecimo. n. 49. mense tercio decimo. n. 50. & 51. mense decimo quarto. n. 49. 89. & 91. mense decimo sexto. *ibid.*

O

Octimestris.

Quare difficilius, cum magis vitalis, quàm septimestris? n. 69. & 71. An moriatur ex morbo. n. 72. & 76. & Mater etiam moritur quædoque. n. 73. & 74. an hoc oriatur ex syderibus. n. 75. an ex colluctatione? n. 77. an Matri succedat? n. 79. si viuat semper succedit. n. 122.

Oua.

Non prohibentur extra quadragesimam. n. 167. & 186.

P

Parus.

Dicitur etiam ante natiuitatem. n. 158. est portio matris. n. 159.

& in fauorabilibus habetur, vt natus. n. 160.

Disputat S. Petrus cum Simone Mago de corruptione mundi. An Deus perfectus bonus & æternus producere imperfecta, mala, & caduca possit? n. 191. S. Petrus.

Pœna.

Mitiori pœna punitur, qui minus delinquit. n. 14.

Posthumus.

An sit natus lecto ventre? obser. 4. n. 95. & 96. an succedat? n. 97.

Primogenitus.

Est qui tempore successionis inuenitur maior. 107. & quis ex gemellis. n. 156. vide verb. Gemelli.

Probatio.

Incumbit ei probare contra quem est præsumptio. n. 122.

Prægnantes.

Errant per plures menses. n. 125. ante quartum mensem difficillime, nunquam certè cognosci potest. n. 126. 132. nulla eius certa signa. n. 127. non surgentia ventris, non lac, non menstruosum defectus, non motus in vtero, à n. 128. 131. non creditur afferenti se grauidam. n. 133. non possunt terreri. n. 134. scemina prægnans bandita occidi non potest. n. 135.

Quinquimestris viuuit. num. 123. & succedit. *ibid.*

R

Reuisor debet esse doctissimus. n. 1. peccat si prohibeat imprimi, quod probabiliter typis mandari potest. *ibid.* caret iurisdictione in illis, quæ non sunt contra fidem & bonos mores. Non debet esse affectus alicui opinioni. num. 6. nec semper debet stare S. Patribus. n. 7. 8. &c.

Index rerum Notabilium.

S

Salomon.

Salomon est natus mense decimo.
n. 31. & 48. Septimestris. Vide
verb. *Abortus, fœtum, filius.*

Simile.

Non agit in simile sed intendit assimi-
lare sibi passum dissimile. n. 9. & 192.
Similitudo filiationem certè non pro-
bat. n. 137. & 148.

Substitutio.

Substitutio an cesset natis sed mortuis
statim filius. n. 116.

T

Testamentum.

AN reuiuifcat nato & mortuo
posthumo præterito; nume-

ro 113. & 114.

Terra.

An post diem Iudicij ad empyreum
transferenda sit? & cur? num. 191.
§. *Aut fallor.*

V

Virtualitas.

VT Entium Virtualium seu Mo-
ralium legitimam notitiam
habeas. Vide verb. *Ens.*

Vita.

Vitalis an sit, qui statim moritur? n. 81.
& 109. præsumitur vitalis viuens per
horam. n. 122. Est contradictio, vt
non vitalis uiuat. n. 120.

F I N I S.